

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра європейської економіки і бізнесу**

Освітньо-професійна програма	Міжнародні економічні відносини
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «ГЛОБАЛЬНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ЛІДЕРСТВО»

здобувача Незоли Анни Олександрівни

(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри європейської економіки і бізнесу
Любачівська Роксоляна Зіновіївна

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Федірко О.А.

(підпис)

Київ 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА

Міжнародні економічні відносини

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

29 «Міжнародні відносини»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

292 «Міжнародні економічні відносини»

ПОГОДЖЕНО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Завідувач кафедри

(підпис) С.І. Ткаленко
(ініціали, прізвище)

(підпис) О.А. Федірко
(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2025 р.

« _____ » _____ 2025 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Незоли Анни Олександрівни
денної форми навчання
на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи
на тему «Глобальне економічне лідерство»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «28» листопада 2024р. № 1983-ст.

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах статистичної інформації, сучасних новин, наукових зарубіжних публікацій, підручників, іншої інформації з відкритих джерел

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

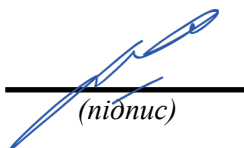
Розділ 1	Теоретичні основи глобального економічного лідерства
(назва розділу)	
Розділ 2	Аналіз сучасного стану глобального економічного лідерства
(назва розділу)	
Розділ 3	Стратегічні напрями та перспективи розвитку глобального економічного лідерства

Об'єкт дослідження:	Процес формування та функціонування глобального економічного лідерства в умовах сучасної світової політики.
Предмет дослідження:	Механізми забезпечення глобального економічного лідерства, їх трансформація та перспективи з урахуванням політичних, економічних та регіональних факторів.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Дослідити теоретичні основи, проаналізувати сучасний стан та визначити стратегічні перспективи формування глобального економічного лідерства в умовах трансформації світового порядку.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

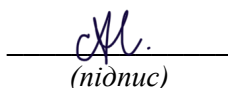
У розділі 1	розкрити зміст і ключові характеристики феномену глобального економічного лідерства; виявити чинники, що забезпечують стійке лідерство держав у глобальній економіці; дослідити взаємозв'язок економічного та політичного лідерства.
У розділі 2	проаналізувати показники сучасних країн-лідерів у світовій економіці; охарактеризувати роль регіональних лідерів у формуванні нового економічного порядку; визначити ключові виклики та загрози для держав-лідерів.
У розділі 3	запропонувати сценарії розвитку глобального економічного порядку; запропонувати стратегії для посилення конкурентоспроможності глобальних лідерів; оцінити перспективи України в контексті глобального економічного лідерства.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

Р.З. Любачівська
«10» лютого 2025 р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

А.О.Незола
«10» лютого 2025 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 59 сторінок, 14 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел з 59 найменувань, 2 додатки.

Назва кваліфікаційної бакалаврської роботи «Глобальне економічне лідерство»

Об'єктом дослідження є процес формування та функціонування глобального економічного лідерства в умовах сучасної світової економіки.

Предметом дослідження виступають механізми забезпечення глобального економічного лідерства, їх трансформація та перспективи з урахуванням політичних, економічних та регіональних факторів.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – дослідити теоретичні основи, проаналізувати сучасний стан та визначити стратегічні перспективи формування глобального економічного лідерства в умовах трансформації світового порядку.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- розкрити зміст і ключові характеристики феномену глобального економічного лідерства;
- виявити чинники, що забезпечують стійке лідерство держав у глобальній економіці;
- дослідити взаємозв'язок економічного та політичного лідерства;
- проаналізувати показники сучасних країн-лідерів у світовій економіці;
- охарактеризувати роль регіональних лідерів у формуванні нового економічного порядку;
- визначити ключові виклики та загрози для держав-лідерів;
- запропонувати сценарії розвитку глобального економічного порядку;
- запропонувати стратегії для посилення конкурентоспроможності глобальних лідерів;
- оцінити перспективи України в контексті глобального економічного лідерства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в узагальненні сучасних тенденції глобального економічного лідерства, що може бути використано як фундамент для формування економічної політики, розробки стратегій зовнішньоекономічної діяльності України.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2025

Рік захисту роботи: 2025

Ключові слова: глобальне економічне лідерство, економічні лідери, світова економіка, сценарії розвитку, макроекономічні показники, стратегії розвитку, зміна світового порядку.

Відгук
про кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувача факультету міжнародної
економіки і менеджменту освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини»
Незоли Анни Олександрівни

Тема: «Глобальне економічне лідерство»

1. Актуальність теми: у сучасних умовах геоекономічної нестабільності, трансформації глобальних ринків і зростання ролі нових центрів впливу тема глобального економічного лідерства набуває особливої актуальності. Визначення чинників, що забезпечують провідні позиції держав у світовій економіці, дозволяє краще зрозуміти механізми формування глобальної влади, торговельної та інвестиційної політики, а також вплив технологічного розвитку на розподіл ресурсів.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: позитивним у роботі є те, що студентка доволі детально дослідила взаємозв'язок економічного та політичного лідерства; проаналізувати чинники, що забезпечують стійке лідерство держав у глобальній економіці.

3. Наявність самостійних розробок автора: у роботі розкрито зміст і ключові характеристики феномену глобального економічного лідерства; охарактеризовано роль регіональних лідерів у формуванні нового економічного порядку; визначено ключові виклики та загрози для держав-лідерів; запропоновано сценарії розвитку глобального економічного порядку; досліджено перспективи України в контексті глобального економічного лідерства.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: сформульовані у бакалаврській роботі твердження та висновки можуть бути використані аналітичними центрами для розробки стратегій виходу на зовнішні ринки.

5. Наявність недоліків: робота написана на актуальну тему, суттєвих зауважень не має.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: бакалаврська робота рекомендується до захисту в ДЕК. Оцінка від наукового керівника – 50 балів.

Науковий керівник: доцент кафедри європейської економіки і бізнесу, к.е.н., Любачівська Р.З.

Любачівська Р.З.

«29» травня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЛІДЕРСТВА	6
1.1. Сутність та основні характеристики глобального економічного лідерства	6
1.2. Чинники формування та підтримки економічного лідерства	10
1.3. Взаємозв'язок економічного та політичного лідерства	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЛІДЕРСТВА	18
2.1. Аналіз показників країн-лідерів у світовій економіці	18
2.2. Роль регіональних лідерів у глобальній економіці	26
2.3. Основні виклики та загрози для глобального економічного лідерства	33
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЛІДЕРСТВА	36
3.1 Сценарії розвитку глобального економічного порядку	36
3.2. Стратегії для посилення конкурентоспроможності глобальних лідерів	42
3.3. Перспективи України у глобальній системі економічного лідерства	50
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	66

ВСТУП

У XXI столітті світова економіка перебуває в стані постійної трансформації, що зумовлює необхідність глибокого переосмислення сутності глобального економічного лідерства. У сучасному економічному дискурсі категорія «лідерство» більше не обмежується виключно показниками валового внутрішнього продукту чи іншими кількісними індикаторами. Натомість акценти зміщуються на здатність держав впливати на глобальні процеси, генерувати інновації, формувати нові інституційні правила, підтримувати міжнародну стабільність і визначати напрями розвитку світового порядку, особливо в умовах зростаючої турбулентності.

У цьому контексті дедалі більшого значення набувають нематеріальні аспекти лідерства, зокрема технологічна спроможність, соціальна згуртованість та інституційна довіра. Аналіз глобального економічного лідерства потребує комплексного підходу, який охоплює як традиційні економічні чинники, так і стратегічні, політичні та культурні ресурси держав.

Актуальність дослідження глобального економічного лідерства зумовлена не лише конкуренцією між традиційними центрами сили (США, ЄС, Китай), а й активізацією нових регіональних гравців, таких як Індія, Туреччина, Бразилія. Зміщення геоекономічних векторів, зростаюча роль технологій, зміни кліматичної політики, глобальні кризи (зокрема пандемія COVID-19, енергетична криза, повномасштабна війна в Україні) вимагають переосмислення традиційних уявлень про те, що означає бути економічним лідером. Для України як для країни, що прагне глибше інтегруватися у глобальні економічні процеси та посилити свою конкурентоспроможність, це питання є надзвичайно важливим. Усвідомлення сучасних механізмів лідерства може стати запорукою формування ефективної зовнішньоекономічної та внутрішньої політики держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання глобального економічного лідерства розглядається у працях зарубіжних дослідників, зокрема Дж. Ная, який увів поняття «м'якої сили» як ключового інструменту впливу у

світовій політиці та економіці. Д. Болдвін досліджує економічні важелі, зокрема економічну дипломатію, як чинник здобуття державою лідерських позицій. С. Стрейндж у роботі *States and Markets* аналізує структурну силу держав у глобальних економічних відносинах. Серед українських авторів варто відзначити Ю. І. Ляха, який акцентує увагу на значенні лідерства в системі публічного управління та Д.Г.Лук'яненка, який розробив класифікацію лідерства у глобальній економічній системі. Водночас багато досліджень концентруються на окремих аспектах проблеми, залишаючи поза увагою комплексний аналіз сучасних викликів і сценаріїв розвитку економічного лідерства, що і зумовлює необхідність даного дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є опис теоретичних підходів, аналіз сучасного стану та визначення стратегічних перспектив формування глобального економічного лідерства в умовах трансформації світового порядку.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішити такі *завдання*:

- розкрити зміст і ключові характеристики феномену глобального економічного лідерства;
- виявити чинники, що забезпечують стійке лідерство держав у глобальній економіці;
- дослідити взаємозв'язок економічного та політичного лідерства;
- проаналізувати показники сучасних кран-лідерів у світовій економіці;
- охарактеризувати роль регіональних лідерів у формуванні нового економічного порядку;
- визначити ключові виклики та загрози для держав-лідерів;
- запропонувати сценарії розвитку глобального економічного порядку;
- оцінити перспективи України в контексті глобального економічного лідерства.

Об'єктом дослідження є процес формування та функціонування глобального економічного лідерства в умовах сучасної світової економіки.

Предметом дослідження виступає механізми забезпечення глобального економічного лідерства, їх трансформація та перспективи з урахуванням політичних, інституційних та регіональних факторів.

У процесі дослідження були використані загальнонаукові методи аналізу та синтезу інформації, методи порівняльного аналізу, системного підходу, економіко-статистичного аналізу для оцінки позицій держав у глобальній економіці, а також елементи прогнозування для формування сценаріїв розвитку світового економічного порядку.

Інформаційна база дослідження включає аналітичні звіти міжнародних організацій (World Bank, OECD, UNCTAD), дані рейтингів конкурентоспроможності та індексів розвитку, праці вітчизняних і зарубіжних науковців, а також офіційну статистику (Minfin.ua, Statista, Trading Economics, національні статистичні служби).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі розкриваються теоретичні засади поняття глобального економічного лідерства. У другому аналізується сучасний стан світового економічного лідерства та його ключові гравці. Третій розділ присвячений пошуку стратегічних напрямів розвитку економічного лідерства та потенційній ролі України в ньому.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЛІДЕРСТВА

1.1. Сутність та основні характеристики глобального економічного лідерства

Лідерство є складним та багатограним соціальним феноменом, який досліджується в межах різних наукових дисциплін, зокрема психології, соціології, управлінських наук та політології. Термін «лідерство» (від англ. leadership) увійшов до наукового та публічного дискурсу на початку XIX століття [1]. Попри понад столітню традицію наукового осмислення, універсального та вичерпного визначення цього поняття досі не вироблено. У загальному розумінні лідерство трактується як соціально-психологічний процес, що відбувається в межах групи або колективу та ґрунтується на впливі особистого авторитету окремої особи на поведінку інших членів спільноти [2].

До визначення поняття «глобальне лідерство» можна підходити з різних перспектив, наприклад розглядаючи його як певний статус, що дозволяє управляти і організовувати інших учасників міжнародного життя; як здатність чинити постійний, односторонній політичний вплив на світову спільноту за умови його легітимності; як здійснення «політичного підприємництва»; або лідерство як зразок для наслідування.

Розглядаючи глобальне лідерство через призму міжнародних відносини (МВ) стає зрозумілим, це поняття, що відображає провідну роль країни або групи країн у світовій політиці, які своєю діяльністю спрямовують учасників міжнародної взаємодії, визначають динаміку світового політичного процесу і глобальний розвиток в цілому [3].

Таким чином, країною, яка може претендувати на місце економічного лідера, може вважатися така, що знаходиться на високому рівні розвитку та має

значний вплив на глобальні економічні процеси, а отже відіграє провідну роль у світовій економіці. Згідно з поглядом Сюзан Стрендж, британської соціологині, яка займалась дослідженням міжнародної політичної економіки, глобальне лідерство в економіці полягає у здатності держави задати «правила гри» у міжнародній економіці та формувати її інституційну структуру [4]. Беручи до уваги концепцію «м'якої сили» Джозефа Ная, американського політолога, політика та публіциста, можна стверджувати, що справжнє лідерство передбачає не лише матеріальну перевагу, а й привабливість культурної моделі, політичних інститутів та економічної системи [5]. В економічному дискурсі країну-глобального лідера часто визначають як таку, що має найбільший вплив на міжнародні економічні процеси через обсяги виробництва, інвестицій, торгівлі, інновацій, а також контроль над фінансовими потоками [6, 7].

Історично поняття лідерства в економіці еволюціонувало разом із зміною глобального порядку. У XVIII–XIX столітті економічне лідерство ототожнювалося з колоніальним домінуванням. У XX столітті, особливо після Другої світової війни, воно набуло інституційного характеру, пов'язаного з регуляцією світової фінансової системи та участю країни у міжнародних організаціях [4]. У XXI столітті лідерство все більше визначається інтелектуальним капіталом та рівнем технологічного розвитку [5].

У сучасному світі поняття лідерства вже не зводиться до простої демонстрації сили чи примусу. Справжнє лідерство базується на м'яких інструментах впливу, таких як привабливість моделі розвитку, переваги в економіці, політиці, культурі та інформаційній сфері. Багато фахівців погоджуються, що визнання політики держави з боку інших учасників міжнародної системи є необхідною передумовою для лідерства. Одним із ключових чинників такого визнання виступає легітимність – загальне схвалення дій держави-лідера в глобальному контексті, що особливо підкреслюють дослідники Дж. Айкенбері та Ч. Купчан. На думку Т. Шаклеїної, ефективне лідерство можливе лише за умов добровільного визнання авторитету країни-лідера іншими державами, відсутності тиску на тих, хто не входить до

сфери впливу лідера та наявності спільних інтересів між країною-лідером і тими, хто її підтримує. Крім того, лідер має бути дійсно необхідним для тих, кого він прагне об'єднати навколо себе. Таким чином, здобуття статусу глобального лідера потребує не лише сили чи впливу, а насамперед широкого міжнародного визнання та готовності інших держав іти в одному напрямі з лідером на світовій арені [3].

Визначення країни, що є економічним лідером, базується на наступних економічних факторах: рівень ВВП, показник доходу на душу населення, рівень інфляції, індекс глобалізації, відношення державного боргу до ВВП. Також факторами, які варто взяти до уваги є рівень розвитку інфраструктури, рівень інвестицій в R&D (research and development) та науково-технологічні досягнення, рівень політичного впливу держави, військовий потенціал країни.

Відповідно до моделі Лук'яненка Д.Г., лідерство можна класифікувати за суб'єктами, видами та рівнями. До суб'єктів лідерства належать особистості, корпорації, галузі, регіони, кластери, країни та блоки країн. Кожен з наведених суб'єктів має власні стратегії та методи досягнення цілей.

До видів лідерства, згідно моделі професора Лук'яненка, належать факторне, виробниче, торговельне, фінансове та соціально-економічне лідерство. Кожен з видів має власні характерні особливості та впливає на глобальну економіку.

Серед рівнів глобального лідерства можна виокремити локальний, національний, регіональний та глобальний (див. рис 1.1).

Для того, щоб краще зрозуміти сутність глобального економічного лідерства, варто розглянути основні теорії економічного лідерства. До них можна віднести наступні: теорію циклів економічного лідерства, геополітичну теорію, теорію технологічних хвиль Й.Шумпетера та К.Переса, інституційну теорію, теорію конкурентних переваг М.Портера.

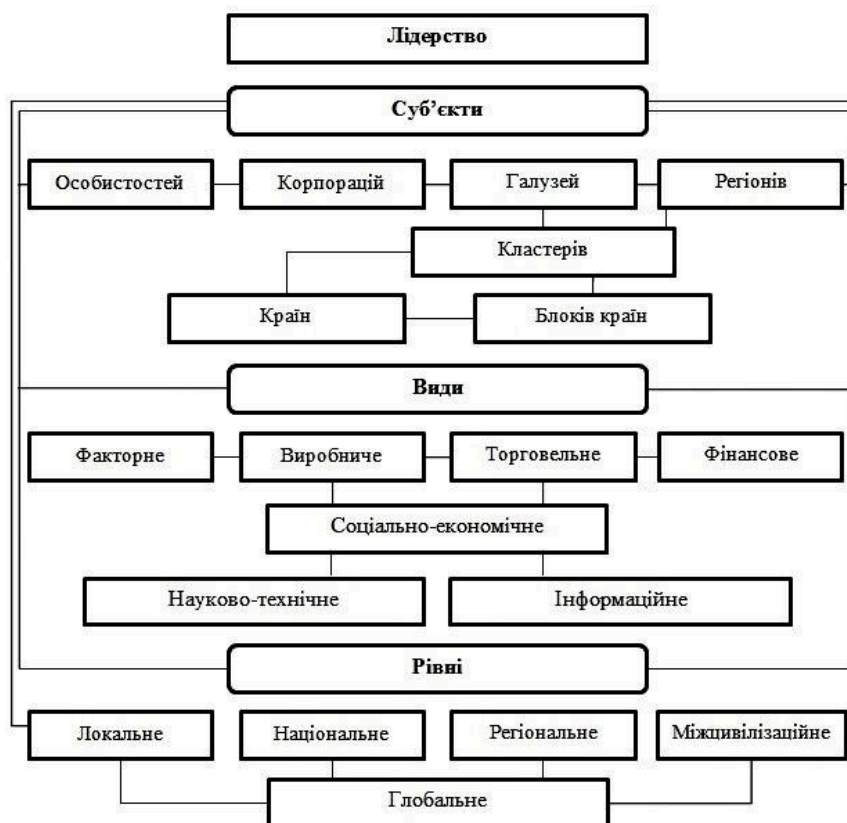

Рис. 1.1 – Лідерство у глобальній економічній системі [8]

Теорія циклів економічного лідерства полягає у тому, що кожні 100-120 років (так звані надвеликі вікові цикли) роль економічного та політичного лідера займає інша держава. Прослідковується історичне підтвердження цієї теорії, у 17-18 столітті роль економічного лідера займала Голландія, у 19 столітті її перейняла Велика Британія, з 20 століття лідируючі позиції займають Сполучені Штати Америки та існують прогнози, що у новим економічним лідером стане Китай. Геополітична теорія ґрунтується на тому, що економічне лідерство країни пов'язане з її геополітичним впливом, військовою потужністю та рівнем впливу на міжнародні відносини. Теорія технологічних хвиль Й.Шумпетера та К.Переса говорить, що позицію економічного лідера займає той, хто першим опанував нові технології та створив нові ринки. Так, до головних технологічних революцій відносяться промислова революція, що розпочалася у другій половині 18 ст. в Англії, електрифікація, що тривала з середині 1880-х років до приблизно 1950 року, комп'ютеризація, початком якої є створення першого комп'ютера у середині

20 століття в США. Наразі людство є свідком наступної технологічної революції, яка полягає у діджиталізації та розробці штучного інтелекту (ШІ). Відповідно до інституційної теорії, на економічне лідерство прямо впливає якість державних інститутів, правова система, рівень корупції та політична стабільність у державі. Прикладом даної теорії можуть виступати США та деякі країни Європи (Німеччина, Франція). Спираючись на теорію конкурентних переваг М.Портера можна стверджувати, що країна може зайняти позицію економічного лідера завдяки інноваціям, технологіям, кваліфікованій робочій силі, а не лише при наявності природних ресурсів.

1.2. Чинники формування та підтримки економічного лідерства

У класичному розумінні міжнародного лідерства держава-лідер повинна мати високі показники в ключових сферах розвитку, а саме потужна та стабільна економіка, високий рівень конкурентоспроможності тощо. У військовій сфері важливу роль відіграє розвинений оборонно-промисловий комплекс, чисельність та боєздатність збройних сил, а також ефективність силових структур. Інформаційно-комунікаційна та технологічна складові охоплюють рівень розвитку ІТ-сектору, телекомунікацій та автоматизованих систем виробництва. Географічне положення, кліматичні умови та забезпеченість природними ресурсами також впливають на стратегічні можливості держави. Не менш важливими є культурно-демографічні аспекти, зокрема чисельність населення, культурні надбання та досягнення. Стабільність політичної системи, дотримання принципу верховенства права, функціонування демократичних інститутів необхідно також брати до уваги. Освітній та інноваційний потенціал визначається рівнем освіченості населення, науковими досягненнями й здатністю до впровадження інновацій. Окрему роль відіграє екологічна складова.

Рейтинг держав у світовій ієрархії формується з урахуванням таких критеріїв: 1) військова могутність, яка забезпечує здатність впливати на поведінку інших країн; 2) обсяг матеріальних ресурсів, що підтримують стратегічну силу; 3) інформаційно-культурна привабливість, завдяки якій інші держави добровільно наслідують лідера [3]. О. Богатуров відносить військовий потенціал, науково-технологічний рівень, економічну потужність, організаційну спроможність і креативний ресурс, що виявляється у здатності генерувати затребувані суспільством інновації в різних сферах, до основних критеріїв лідерства.

У неоліберальному підході (М. Ніколсон, С. Стрендж та ін.) військова сила вже не розглядається як домінантний чинник. Подібної думки дотримується й Дж. Най, який акцентує увагу на важливості м'якої сили. Фонд Бертельсманна (Німеччина) пропонує власну послідовність визначення глобальної ваги держав: економічна потужність і темпи зростання, політична стабільність, науково-освітній потенціал, природні ресурси, здатність забезпечувати міжнародну безпеку, соціально-економічна модель, яка є зразком для інших країн, військовий потенціал, адаптивність та інноваційність.

С. Гантінгтон вважав, що саме економіка є визначальним показником могутності держави. І. Валлерстайн і Б. Рассет підкреслювали, що для реального лідерства важливі не лише ресурси, а й наявність політичної волі. Японський дослідник А. Танака у 1990-х роках виокремив так званий «організаційний ресурс», який визначає місце держави у глобальній ієрархії, зокрема її здатність впливати на ухвалення рішень у міжнародних організаціях через просування власних ідей та участь у формуванні глобального порядку денного. Високий рівень дипломатичної активності, розгалужені міжнародні зв'язки, професійний кадровий корпус, членство у ключових інституціях, таких як ООН (особливо Рада Безпеки), «G7», «G20», НАТО, МВФ, СОТ та інших, значно посилюють авторитет держави як глобального лідера. Активна участь у цих організаціях дозволяє лідеру реалізовувати власні інтереси та формувати міжнародну підтримку.

У даному підрозділі описані чинники, які, на мою думку, мають найбільший вплив на позиції держави на світовій арені.

Серед основних економічних чинників, що впливають на позицію держави у рейтингу глобальних лідерів, є ВВП, рівень інфляції та інвестиційний клімат. Валовий внутрішній продукт (ВВП) – це макроекономічний показник, що показує ринкову вартість усіх кінцевих товарів та послуг, вироблених за рік у всіх галузях економіки на території держави для споживання, експорту та накопичення, незалежно від національної приналежності використаних факторів виробництва [10]. Даний показник є ключовим показником економічної сили країни. Такий показник, як ВВП на душу населення, також необхідно брати до уваги, адже він показує рівень добробуту населення. Економічна стабільність країни також залежить від того, наскільки диверсифікованою є структура економіки країни. Окрім цього, важливим макроекономічним чинником є рівень інфляції в країні. Індекс інфляції або індекс споживчих цін – це показник, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання [11]. Прийнято вважати, що оптимальним рівнем інфляції є 2-3% на рік. Такий відсоток стимулює економічне зростання, у той час, як надмірна інфляція або дефляція можуть гальмувати економіку країни. Іншим фактором, на який варто звернути увагу є інвестиційний клімат країни, а саме показник інвестиційної привабливості. Для оцінки інвестиційної привабливості Світовий банк пропонує використовувати чотири основні показники, а саме розмір валового регіонального продукту, розмір основних фондів на душу населення, характеристику природних та людських ресурсів. Висока інвестиційна привабливість регіону дозволяє залучати великі інвестиції на його розвиток та гарантує отримання прибутків для інвесторів [12].

Політична стабільність є невід'ємною частиною економічного лідерства держави. Країни, у яких спостерігається стабільна політична ситуація, є більш привабливими для інвесторів та мають кращі шанси на розвиток економіки. Дуглас Норт у межах інституційної теорії стверджував, що саме формальні й неформальні інститути, а саме правові норми, правила гри, судова система, є

вирішальними для забезпечення економічного зростання в довгостроковій перспективі.

У традиційному розумінні військова міць вважається однією з основних ознак могутності держави, що суттєво впливає на її статус у міжнародній системі. Хоча економічне лідерство передусім асоціюється з рівнем економічного розвитку, інноваційним потенціалом та інтеграцією у світові ринки, військова спроможність залишається важливою складовою сили держави, що забезпечує рівень її впливу на глобальному рівні.

Американський політолог Семюель Гантінгтон розглядав військову силу як ключовий чинник формування міжнародної ієрархії, та наголошував, що лише поєднання економічної та військової могутності забезпечує стабільне лідерство [13]. Джозеф Най вважав, що в умовах постіндустріального світу військова міць не є єдиним або визначальним ресурсом впливу, однак вона продовжує відігравати важливу роль у формуванні сильної позиції для реалізації економічних інтересів. Також британський теоретик міжнародних відносин Баррі Бузан підкреслює, що військовий компонент, поряд з економічним, політичним, соціальним та екологічним, є складовою так званої комплексної безпеки держави. У цьому контексті військова сила розглядається як елемент, що підтримує загальну стабільність, дозволяючи країні ефективно реалізовувати свою політику на глобальному рівні [14].

Загалом військова сила часто виступає інструментом підтримки економічних інтересів, захисту торговельних шляхів, впливу на регіональну безпеку та зміцнення міжнародної позиції країни. Потужна армія здатна не лише забезпечити національну безпеку, але й виступати фактором стримування, що сприяє стабільності та прогнозованості в міжнародних економічних відносинах.

Крім того, військово-промисловий комплекс є важливим сектором економіки багатьох провідних країн, формуючи попит на високотехнологічні розробки, стимулюючи інновації та створюючи робочі місця. Таким чином, військова міць має прямий вплив на економічний розвиток, особливо в умовах глобальної конкуренції.

Наступним чинником є людський капітал, який відіграє провідну роль у формуванні економічного лідерства держави. Рівень освіченості та професійної грамотності населення є одним із найважливіших факторів визначення конкурентоспроможності країни. Теорія людського капіталу (Т. Шульц, Г. Беккер) підкреслює, що інвестиції в освіту, охорону здоров'я, професійну підготовку забезпечують майбутнє економічне зростання та підвищують якість робочої сили.

Технологічний розвиток відіграє важливу роль у визначенні економічного лідерства держави. Країни, що інвестують у R&D та впроваджують інноваційні технології, мають значні переваги ефективності виробництва та продуктивності праці.

Використання штучного інтелекту є одною з ключових характеристик держав-технологічних лідерів XXI століття. Й. Шумпетер вважав технологічні інновації головним драйвером економічного розвитку. У контексті XXI століття, цей фактор набуває особливого значення завдяки цифровізації та швидкому розвитку технологій штучного інтелекту.

Розглядаючи логістичну інфраструктуру як важливий чинник формування та підтримки глобального лідерства держави, варто зазначити індекс ефективності логістики (Logistics Performance Index, LPI). Він визначається на основі наступних шести критеріїв: ефективність митного оформлення, якість логістичної інфраструктури, організація міжнародних перевезень, логістична компетентність, можливість відстеження вантажу та своєчасність доставки відправлення до місця призначення [15].

До переліку чинників, що визначають глобальне лідерство, варто додати ще один важливий аспект – культурний вимір. Ключову роль у формуванні лідерства на міжнародній арені відіграють система цінностей країни, її культура, мова та ідеологічна платформа. Ефективне лідерство неможливе без привабливої моделі розвитку, яка б слугувала зразком для інших держав. Саме здатність країни-лідера бути джерелом натхнення у формах управління, підходах до розвитку, культурних надбань, спонукає інші нації до наслідування.

Глобальний лідер повинен не лише демонструвати свої цінності у внутрішній політиці, але й активно просувати їх на міжнародній арені. Ідеться про так зване «експортування цінностей», коли держава поширює свої цінності, культуру та інституційні моделі як еталон ефективного розвитку. Мова, культура, суспільний устрій і загальна привабливість ідеології такої держави стають інструментами «м'якої сили», що забезпечує її вплив без прямого тиску.

Варто підкреслити, що наведені чинники не функціонують окремо – між ними існує глибокий взаємозв'язок і взаємозалежність. Наприклад, розвиток людського капіталу прямо впливає на інноваційну активність, а стабільна політична ситуація є ключовою передумовою для залучення інвестицій. Водночас технологічні досягнення потребують надійної інституційної бази та розвиненої інфраструктури, зокрема логістичної.

Таким чином, економічне лідерство держави є результатом синергії вищезазначених факторів. Лише системна й збалансована політика, що об'єднує в собі економічні, соціальні, політичні та технологічні компоненти, здатна забезпечити стійке та довгострокове збереження провідних позицій на світовій арені. При цьому набір домінантних чинників може змінюватися залежно від фази економічного розвитку, характеру глобальних викликів і змін у геополітичному середовищі.

1.3. Взаємозв'язок економічного та політичного лідерства

У сучасному світі економічне лідерство є чинником політичного впливу. Держави з сильною економікою формують світові ринки та встановлюють умови «гри» у міжнародній політиці. Існує і зворотній зв'язок, адже політичні рішення мають значний вплив на економічний розвиток та позиції країни на світовій арені. В наші дні підтвердження даної тези можна побачити через зростаючу

конкуренцію між США та Китаєм, санкційну політику проти росії та роль Європейського Союзу у міжнародній торгівлі.

Економічне лідерство можна розглядати як основу політичного впливу. Економічна міць дозволяє державі контролювати ринки та ресурси, що відповідно перетворює її на сильного геополітичного гравця. Підтвердженням даного твердження виступає США. Після Другої світової війни у країні було сконцентровано приблизно 2/3 світового запасу золота, країна відповідала за 56% світового експорту, 60% виробництва промислової продукції, 33% видобутку вугля та 17% виробництва зерна [16]. Лідерство держави на світовій арені затвердилося Бреттон-Вудською міжнародною конференцією 1944 року, що заснувала систему золотовалютного стандарту, американський долар став основною резервною валютою світу. Саме США стали ініціатором створення основних міжнародних інституцій, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Світової організації торгівлі, діяльність яких багато в чому залежала від капіталу Штатів. У 1948 році за ініціативою США було запущено План Маршалла, основною метою якого була допомога, відновлення та розвиток європейських країн після Другої світової війни, а також стабілізація соціально-політичної ситуації, збільшення впливу США та зменшення впливу СРСР у східній Європі.

Європейський Союз (ЄС) являється найбільшим економічним та політичним союзом у світі, що об'єднує 27 країн, та відіграє значну роль у світовій торгівлі. Союз забезпечує вільний рух товарів, послуг, капіталу та робочої сили між країнами-членами. ЄС має жорсткі стандарти та норми, яким мають відповідати інші країни. До них належать Загальний регламент захисту даних (GDPR), нововведений механізм регулювання викидів тощо.

У сучасних умовах Європейський Союз зіштовхується з викликами, що впливають як на внутрішню інтеграцію, так і на його позиції у глобальній економічній системі. З одного боку, Брекзит став одним із найяскравіших прикладів дезінтеграційних процесів, що засвідчив наявність напруженостей між національним суверенітетом та наднаціональною владою ЄС. З іншого боку, Союз активно формує нову економічну політику, спрямовану на енергетичну безпеку,

цифрову трансформацію та «зелену» економіку, що має на меті збереження його конкурентоспроможності у глобальному масштабі.

Існує також зворотній вплив політики на економіку. У наш час політичні рішення часто стають вирішальним фактором, що призводить до зміцнення або ослаблення економічного лідерства тієї чи іншої країни. До важелів впливу належать санкції, торгові війни та регуляторна політика.

У даному підрозділі важливо зазначити історію розвитку геоекономічного суперництва та зміни глобального лідерства, адже історичні події підтверджують, що економічне лідерство та політичний вплив варто розглядати у тандемі. На початку XX століття Британська імперія була провідною державою, контролюючи ключові торговельні маршрути та фінансові центри. Лондон був головним «хабом» світової торгівлі та фінансів, британський фунт вважався основною резервною валютою світу. Проте після Другої світової війни держава втратила лідируючі позиції, людські втрати становили близько 375 тис. осіб, а матеріальні збитки нараховували більше 25 млрд фунтів стерлінгів [17]. Тоді Британія поступилася місцем лідера США.

У контексті глобального геоекономічного суперництва, ЄС позиціонує себе як ключовий гравець, що обстоює багатосторонній підхід до міжнародної торгівлі. Проте конкуренція з боку США, Китаю та нових економік (зокрема Індії, Бразилії) змушує Євросоюз адаптувати свої стратегії. Саме тому його майбутнє як економічного лідера значною мірою залежатиме від здатності ефективно реагувати на зовнішні виклики, зберігаючи при цьому внутрішню єдність і технологічну інноваційність.

Отже, історичний розвиток глобального економічного лідерства показує, що економічна сила тісно пов'язана з політичним впливом, а зміна гегемона супроводжується фінансовими або геополітичними кризами, конфліктами або технологічними проривами.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЛІДЕРСТВА

2.1. Аналіз показників країн-лідерів у світовій економіці

У сучасних умовах глобальної конкуренції визначення країн-лідерів у світовій економіці базується на комплексному аналізі ключових макроекономічних показників. Такі параметри, як обсяги валового внутрішнього продукту (як у номінальному вимірі, так і за паритетом купівельної спроможності), динаміка зовнішньої торгівлі, рівень залучення прямих іноземних інвестицій, розвиток інфраструктури, інноваційної діяльності та цифрових сервісів, дозволяють виявити реальний вплив держав на глобальну економіку.

Особливої уваги заслуговують країни, які демонструють стійке економічне зростання, високу продуктивність, ефективне залучення технологій та інновацій, а також здатність адаптуватися до змін на світовому ринку. У даному підрозділі розглянуто та проаналізовано основні показники провідних економік світу з метою виявлення особливостей їх економічного розвитку, конкурентних переваг та ролі в сучасному глобальному економічному порядку.

Прикладами держав-глобальних економічних лідерів є США, Китай, Японія, Німеччина, Індія та Велика Британія [18]. У таблиці 2.1 нижче наведено номінальний ВВП вищеназваних країн станом на 2025 рік.

Економіка США є найбільшою у світі з огляду на номінальний ВВП. Найбільшу роль для даного показника грає сектор послуг, а саме страхування, бізнес-послуги, охорона здоров'я та інші. Економіка Сполучених Штатів є достатньо відкритою, що сприяє прямим іноземним інвестиціям в країну (у 2023 році ПІІ у США становили 348,78 млрд дол.США, що становило 1,27% від ВВП

[19]). Завдяки тому, що країна є емітентом основної світової резервної валюти (долар США), вона може підтримувати великий зовнішній борг (станом на 2024 рік зовнішній борг США складав приблизно 35 трлн доларів США [20]).

Таблиця 2.1 – Топ-6 країн за номінальним ВВП, 2025

Країна	Номінальний ВВП, трлн дол.США	ВВП скоригований за паритетом купівельної спроможності, трлн дол.США	Щорічний приріст, %	ВВП на душу населення, тисячі дол.США
США	30,34	30,34	2,2	89,68
Китай	19,53	39,44	4,5	13,87
Німеччина	4,92	6,17	0,8	57,91
Японія	4,39	17,36	1,1	35,61
Індія	4,27	4,42	6,5	2,94
Велика Британія	3,73	4,49	1,5	54,28

Джерело: розроблено автором на основі [18]

Економіка Китаю надзвичайно зросла протягом останніх двох десятиліть, наразі вона демонструє найбільший показник ВВП з урахуванням паритету купівельної спроможності у світі. Існує думка, що Китай займе місце світового лідера у майбутньому, обігнавши Сполучені Штати. Загалом економіка Китаю характеризувалася як достатньо закрита, проте останні сорок років країна поступово проводить політику лібералізації. Часткова відмова від колективізованого сільського господарства та промисловості, більш гнучкі ринкові ціни та більша автономія підприємств у поєднання з промисловою політикою, що стимулює внутрішнє виробництво, зробило Китай світовим лідером з експорту (у 2024 році Китай експортував товарів 3,577.22 млрд дол.США [21]).

Економіка Німеччини є найбільшою економікою серед країн Європи. Країна є провідним експортером автомобілів, хімічної продукції, різноманітного устаткування, а також має висококваліфіковану робочу силу. Проте, країна стикається з певними труднощами, такими як демографічна криза, що потенційно може сповільнити економічне зростання. До того ж, великий потік мігрантів навантажує систему соціального забезпечення.

Після тривалого економічного «застою» в економіці Японії, що почався після колапсу японської фінансової бульбашки на початку 1990-х років [22] та глобальної фінансової кризи 2008 року, країна все-таки змогла посилити свою економіку та зайняти одну з лідируючих позицій у світовому економічному рейтингу країн. Проте, Японія є достатньо бідною на природні ресурси країною, яка також залежить від імпорту енергоносіїв. Ще однією проблемою є швидке старіння населення.

Через велике населення Індія має найнижчий показник ВВП на душу населення серед країн, наведених у таблиці вище, проте вона займає 5 місце за величиною економіки у світі. Країна почала впроваджувати політику лібералізації економіки у 1990-х роках, але вона досі стикається з певними викликами, такими як високий рівень корупції (за рейтингом індексу сприйняття корупції країна отримала 38 балів у 2024 році) [23], жорстке регулювання бізнесу та достатньо високий рівень бідності. Загалом економіка Індії характеризується поєднанням традиційного ремесла та сучасної механізованої промисловості. Країна є важливим експортером технологічних послуг.

Для економіки Великої Британії важливу роль грає сектор фінансових послуг та послуг у сфері страхування. Після рішення країни про вихід з ЄС – Brexit – торговельні відносини з континентальною Європою ускладнилися, у тому числі через ускладнені бюрократичні процеси.

Таблиця 2.2 – Обсяг експорту у 2024 році, трлн дол.США

Країна	Обсяг експорту, трлн дол.США
Китай	2,62
США	1,55
Німеччина	1,28
Нідерланди	0,69
Японія	0,52
Разом	6,66
Світовий обсяг торгівлі	33

Джерело: розроблено автором на основі [24], [25]

У таблицях 2.2 та 2.3 наведені дані щодо топ країн-експортерів та імпортерів у 2024 році. Порівнявши наведені у списку країни з країнами-глобальними економічними лідерами стає очевидним, що вони є практично ідентичними, виключенням є лише Нідерланди, які не входять до числа держав-лідерів.

Таблиця 2.3 – Обсяг імпорту у 2024 році, трлн дол.США

Країна	Обсяг імпорту, трлн дол.США
США	2,49
Китай	1,93
Німеччина	1,07
Нідерланди	0,6
Велика Британія	0,59
Разом	6,68
Світовий обсяг торгівлі	33

Джерело: розроблено автором на основі [24],[25]

Отже, можна зробити проміжний висновок наявності взаємозв'язку між розміром ВВП країни, її обсягом експорту та імпорту та позицією у списку економічних лідерів.

Політична стабільність є невід'ємною частиною економічного лідерства держави. Країни, у яких спостерігається стабільна політична ситуація, є більш привабливими для інвесторів та мають кращі шанси на розвиток економіки. До таких держав можна віднести країни Європи, зокрема Німеччину. На противагу, нестабільна політична ситуація та високий рівень корупції можуть призвести до економічного спаду.

Гарним прикладом у даному випадку виступає Венесуела. Країна володіє значними запасами нафти, проте через політичну кризу та економічну неефективність займає далеко не найкращу позицію у світовій економіці. ВВП країни станом на 2024 рік складало 106 млрд доларів США [26].

Членство країни у торгових союзах та міжнародних організаціях також значно розширює можливості для її економічного розвитку та посилює її позицію у світовій економіці в цілому. Прикладами успішних торгових та політичних

союзів є Європейський Союз, НАТО, РСЕР (Всебічне регіональне економічне партнерство), Велика сімка (G7), ініціатива КНР «Один пояс, один шлях».

Таблиця 2.4 – Обсяг ПІІ в країну у 2023 році, млрд дол.США

Країна	Обсяг ПІІ в країну
США	311
Китай	163
Німеччина	37
Японія	21
Індія	28

Джерело: розроблено автором на основі [27]

Наступним чинником є людський капітал, який відіграє провідну роль у формуванні економічного лідерства держави. Рівень освіченості та професійної грамотності населення є одним із найважливіших факторів визначення конкурентоспроможності країни. Фінляндія, Китай, а саме Шанхай та Сінгапур входять у топ країн за рівнем освіти [28], що сприяє підготовці висококваліфікованих спеціалістів.

Урбанізація також є важливим фактором, адже саме великі міста та мегаполіси є центрами розвитку бізнеса, науки та технологій. До найбільших фінансово-економічних центрів можна віднести Франкфурт-на-Майні, Лондон, Нью-Йорк, Гонконг.

Технологічний розвиток відіграє важливу роль у визначенні економічного лідерства держави. Країни, що інвестують у R&D та впроваджують інноваційні технології мають значні переваги ефективності виробництва та продуктивності праці. Це, у свою чергу, сприяє зростанню конкурентоспроможності на світових ринках та підвищенню рівня добробуту населення. Крім того, технологічні прориви часто стають основою для формування нових галузей економіки та зміцнення політичного впливу на глобальному рівні.

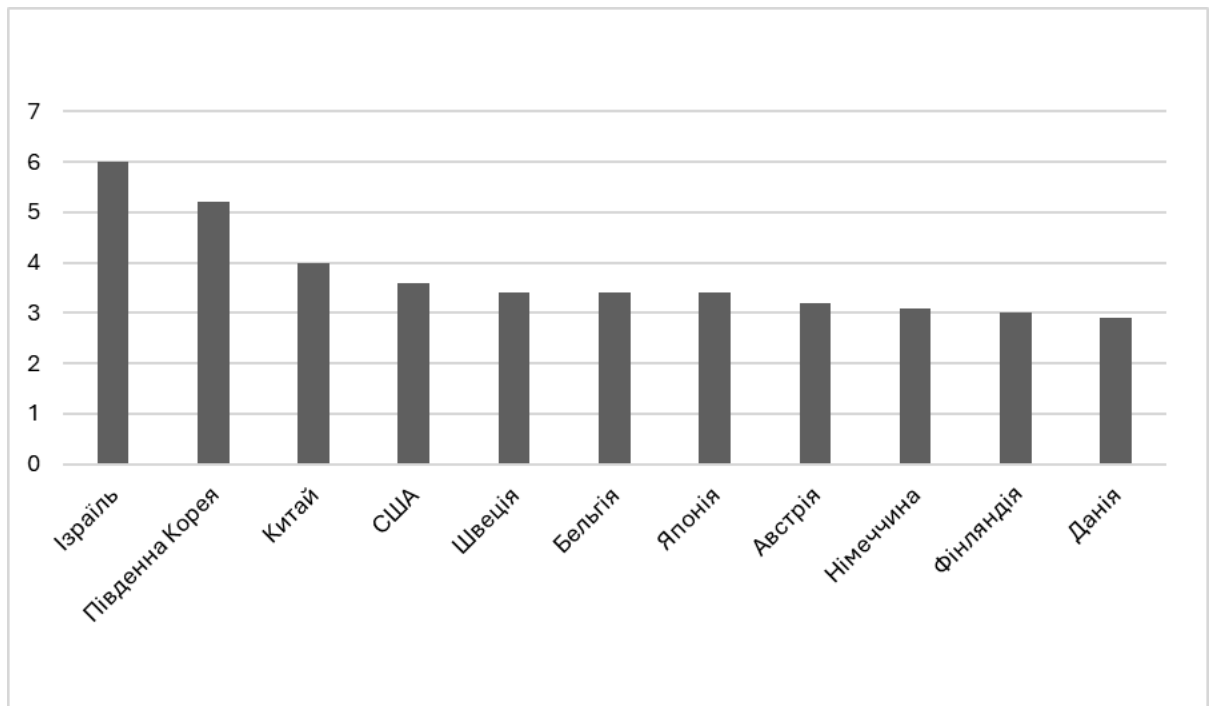

Рис. 2.1 – Частка витрат на дослідження та розробки у ВВП, %, 2022 рік

Джерело: розроблено автором на основі [29]

Китай безсумнівно можна віднести до країн, що активно інвестують в розвиток технологій. Про це свідчать дані з рисунку 2.5. Влада країни створює сприятливі умови для розвитку технологічного сектору. У травні 2015 року була запущена десятирічна програма «Made in China 2025», метою якої є модернізація виробничого сектору Китаю. За результатами цієї ініціативи Китай перетворився на провідного виробника електроніки, машин, робототехніки та лідера у сфері штучного інтелекту. У травні 2023 року Лян Веньфен заснував компанію в галузі штучного інтелекту під назвою «DeepSeek», яка набула популярності у січні 2025 році, обігнавши свого конкурента ChatGPT та посівши перше місце у рейтингу безкоштовних додатків, доступних у Apple App Store в США [30]. Безліч інших китайських корпорацій використовують штучний інтелект. Компанія Alibaba, найбільша китайська компанія електронної комерції та одна з найбільших світових компаній, використовує чат-боти ШІ, а саме для роботи з клієнтами протягом більш ніж двох млн щоденних сесій та понад 10 млн щоденних розмов на двосторонній платформі Taobao, що становить близько 75% онлайн-консультацій Alibaba та 40% телефонних консультацій гарячої лінії [31].

Стартапи у медичній сфері також активно використовують ШІ. Наприклад, заснована у 2016 році компанія Infervision пропонує медичні візуалізації та рішення для клінічної діагностики з використанням нейромережі. Дана платформа створює медичне зображення на основі ШІ, яке допомагає лікарям у клінічній діагностиці захворювання та прийнятті рішень щодо лікування. Крім того, клінічний робочий процес можна використовувати для підбору більш ефективного процесу лікування [32].

Загалом можна сміливо заявити, що Пекін став одним із центрів світових досліджень у галузі нейромереж.

Не варто забувати і про США, які йдуть пліч-о-пліч з Китаєм у списку держав-технологічних лідерів. Кремнієва долина є світовим осередком стартапів та ІТ-компаній, таких як Apple, Google, Microsoft, Amazon, Tesla та безліч інших. Компанії, засновані випускниками Стенфордського університету, що розташований у Долині, щорічно виробляють продукцію та послуги на суму близько 2,7 трлн дол.США. Сполучені штати продовжують бути лідером у сфері штучного інтелекту, хмарних технологій та кібербезпеки, та являються головним конкурентом Китаю. У першому кварталі 2025 року у країні було укладено 795 угод у сфері штучного інтелекту, а у 2024 році стартапи у даній сфера залучили 1/3 глобальних венчурних інвестицій на загальну суму 131,5 млрд дол.США[33].

Таблиця 2.5. показує розподіл ринку хмарних інфраструктурних послуг у кінці 2024 року. Компанії Amazon Web Service, Microsoft Azure та Google Cloud займають разом 63% глобального ринку.

Таблиця 2.5 – Частка світового ринку провідних постачальників послуг хмарних сервісів у 4 кварталі 2024 року

Компанія	Частка ринку, %
Amazon Web Service	30
Microsoft Azure	21
Google Cloud	12
Інші	37

Джерело: розроблено автором на основі [34]

США також є лідером у сфері кібербезпеки. До основних американських компаній у цій сфері належать Palo Alto Networks, CrowdStrike, FireEye та Fortinet.

Розглядаючи логістичну інфраструктуру як важливий чинник формування та підтримки глобального лідерства держави, варто зазначити індекс ефективності логістики (Logistics Performance Index, LPI). Він визначається на основі наступних шести критеріїв: ефективність митного оформлення, якість логістичної інфраструктури, організація міжнародних перевезень, логістична компетентність, можливість відстеження вантажу та своєчасність доставки відправлення до місця призначення [35]. У таблиці нижче наведено країни, що очолили даний рейтинг у 2023 році.

Таблиця 2.6 – Рейтинг країн за індексом ефективності логістики

Країна	Місце
Сінгапур	1
Фінляндія	2
Німеччина	3
Нідерланди	3
Швейцарія	3
Данія	3

Джерело: розроблено автором на основі [35]

Дані країни показують високі стандарти у розвитку логістики, а отже ефективне транспортування товарів як на всередині країни, так і на міжнародному рівні. Значення ефективної логістики складно переоцінити, адже вона безпосередньо впливає на конкурентоспроможність національної економіки та здатність держави інтегруватися у глобальні ланцюги поставок.

Серед лідерів рейтингу простежується тенденція до активного впровадження цифрових рішень у сфері транспортування та митного контролю, що підвищує прозорість і оперативність логістичних процесів. Таким чином, високий рівень логістичної інфраструктури є важливою перевагою країн, що претендують на збереження або зміцнення свого економічного лідерства у світі.

2.2. Роль регіональних лідерів у глобальній економіці

На сьогодні глобальна економіка більше не зосереджена виключно «в руках» кількох масштабних гравців. Окрім Сполучених Штатів Америки, Китаю та Європейського Союзу, важливу роль починають відігравати регіональні лідери – держави, які мають домінуючий вплив у своєму географічному регіоні. Серед таких країн особливе місце займають Індія (у Південній Азії), Німеччина (у межах Євросоюзу), Бразилія (у Південній Америці), Туреччина (у регіоні Близького Сходу), ПАР(в Африці). У даному підрозділі детально розглянуто економічні особливості кожної вищенаведеної та охарактеризовано їх вплив у своєму регіоні.

Аналізуючи Індію варто наголосити, що вона стрімко трансформується зі «сплячого гіганта» на одного з найперспективніших гравців глобального ринку. Протягом останніх років країна стабільно демонструє високі темпи економічного зростання. Зокрема, у 2021 році Індія показала приріст ВВП на 9.5%, а за 2023 – приблизно на 6.5%, що є одним із найвищих показників серед великих економік світу (рис. 2.2).

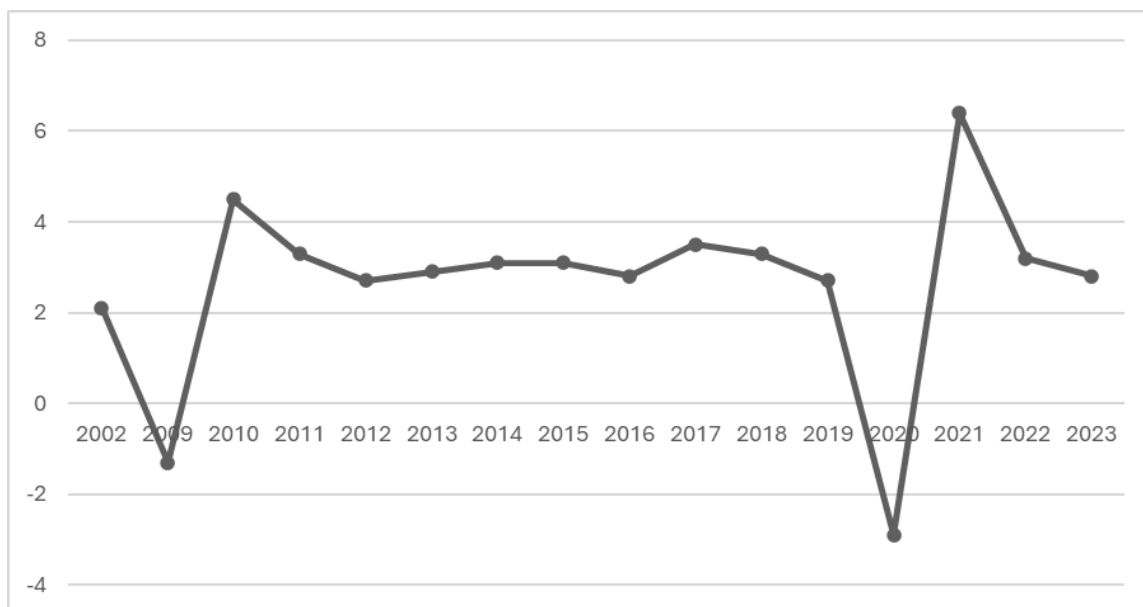

Рис. 2.2 – Темпи зростання ВВП Індії у 2010–2023 рр

Джерело: розроблено автором на основі[36]

Експорт Індії у 2024-2025 фінансовому році становив 820,93 млрд дол.США, що на 5,5% більше ніж минулого року. Особливо стрімко зростає експорт електроніки, у 2023-2024 фінансовому році він був на 23,6% більше, ніж попередньому і становив 29,12 млрд дол.США. Значну частину займає експорт мобільних телефонів, зокрема iPhone, експорт яких станом на грудень 2023 року становив 7 млрд дол. США [37].

До чинників економічного розвитку Індії можна віднести наступні: демографічний потенціал, зростаючий середній клас, технологічний процес та інновації, політична стабільність та стратегічні альянси, географічне розташування. У Бенгалорі, великому місті та адміністративному центрі на півдні Індії, зосереджені більшість промислових підприємств. Серед основних галузей – авіаційна та ракетно-космічна, залізнична, машинобудівна, електротехнічна, фармацевтична, шовкова тощо. У місті діють такі підприємства, як Hindustan Aeronautics, National Aerospace Laboratories, Bharat Electronics, Indian Telephone Industries та багато інших [38]. Окрім того, Індія активно розвиває сферу відновлюваної енергетики, прагнучи досягти вуглецевої нейтральності до 2070 року.

Перемістивши фокус на Європу, безсумнівно можна виокремити Німеччину як регіонального лідера. Станом на грудень 2023 року ВВП Німеччини був на найвищому рівні серед усіх країн регіону, і становив більше 4 млрд доларів США. Ця країна є найбільшим експортером Європи, у 2024 році провідними галузями експорту були транспортні засоби (285,24 млрд дол.США); машини, ядерні реактори та котли (272,56 млрд дол.США); електротехнічне, електронне обладнання (181,78 млрд дол.США) [39].

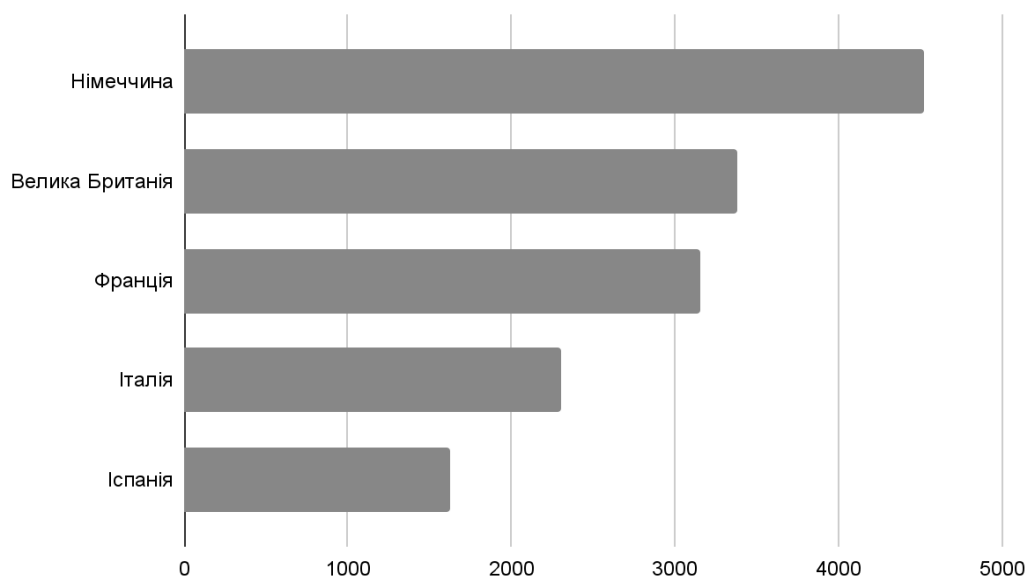

Рис. 2.3 – Топ-5 країн Європи за ВВП, млрд дол.США

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Німеччина є основним інвестором у країни Східної Європи та активно сприяє їхньому економічному розвитку.

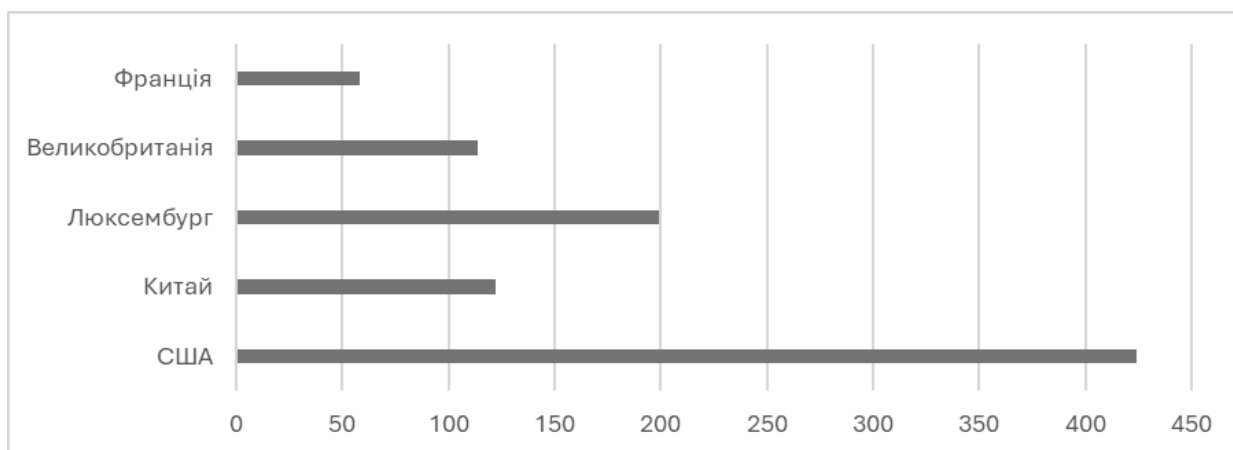

Рис. 2.4 – Найбільші інвестиції Німеччини, 2022 рік, млрд євро

Джерело: розроблено автором на основі [41]

Регіональним лідером у Північній Америці можна сміливо назвати Бразилію, ВВП якої за даними Світового Банку становило у 2023 році близько 2,174 трлн дол.США. Експорт країни у тому ж році становив 355 млрд дол.США. [42] Основними статтями експорту є соєві боби (2,56 млрд дол.США), залізна

руда (1,72 млрд дол.США), сира нафта (2,13 млрд дол.США), очищена нафта (1,15 млрд дол.США) і кава (1,03 млрд дол.США).

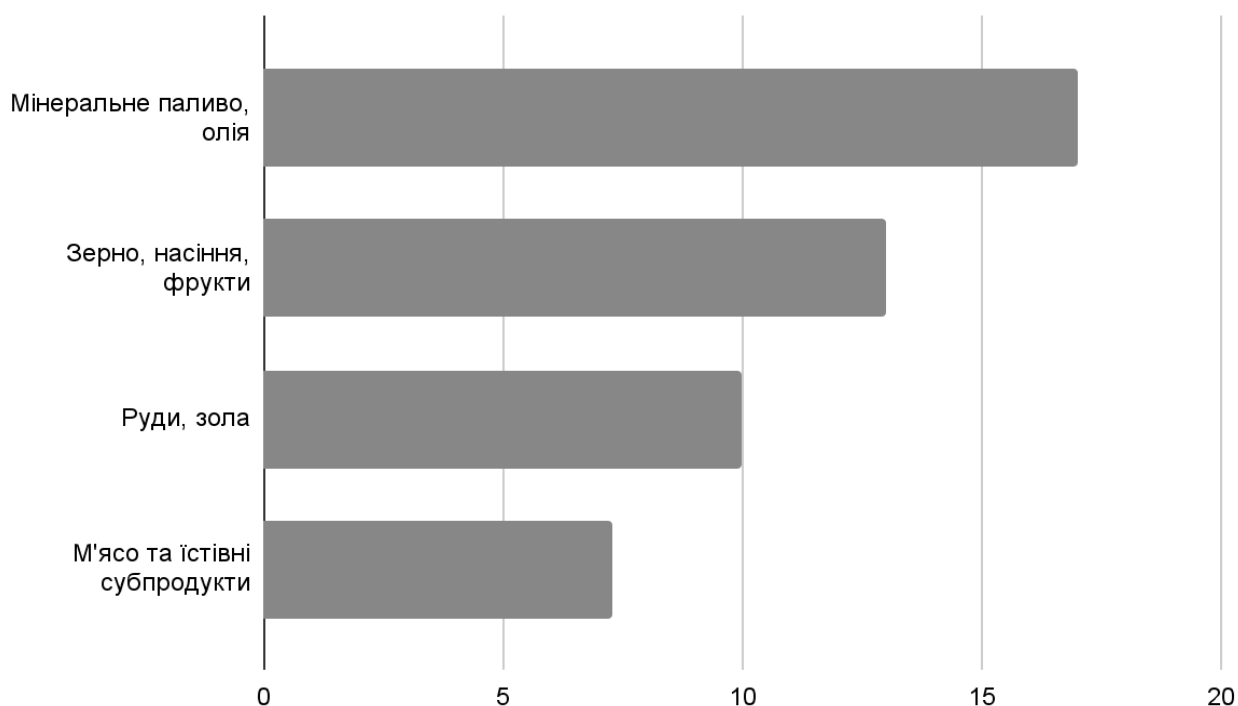

Рис.2.5 – Статті експорту Бразилії, 2023, %

Джерело: розроблено автором на основі [43]

Бразилія відіграє важливу роль у регіональному торговому блоці MERCOSUR, який сприяє усуненню тарифних бар'єрів між країнами Південної Америки. Також, Бразилія входить до об'єднання BRICS, що дозволяє їй впливати на глобальні фінансові рішення та ініціювати створення альтернатив міжнародним інституціям, наприклад Новий банк розвитку.

Особливої уваги в контексті регіонального економічного лідерства заслуговує штат Каліфорнія (США), ВВП якого становить 4,1 трлн дол.США. Якби цей штат був країною, він посів би 4 місце за величиною економік у світі, обігнавши Японію, Індію та Велику Британію. Цей приклад демонструє значення окремих регіонів як самостійних акторів у глобальній економічній системі. [44]

Аналізуючи країни Близького Сходу варто виокремити Туреччину. У 2023, відповідно до даних Світового Банку, ВВП Туреччини становив 1,2 трлн дол.США

(країна входить у топ-17 найбільших економік світу за даним показником), а обсяг експорту – 357,55 млрд дол.США. Завдяки своєму географічному розташуванню між Європою, Азією та Близьком Сходом, Туреччина стала головним хабом регіону – через країну проходять ключові енергетичні коридори, зокрема Трансанатолійський газогін (TANAP), який транспортує газ з Каспійського регіону до ЄС. Туреччина також є важливим торговим партнером для ЄС, Центральної Азії та Близького Сходу, вона відіграє роль своєрідного моста між розвиненими країнами, та країнами, що розвиваються.

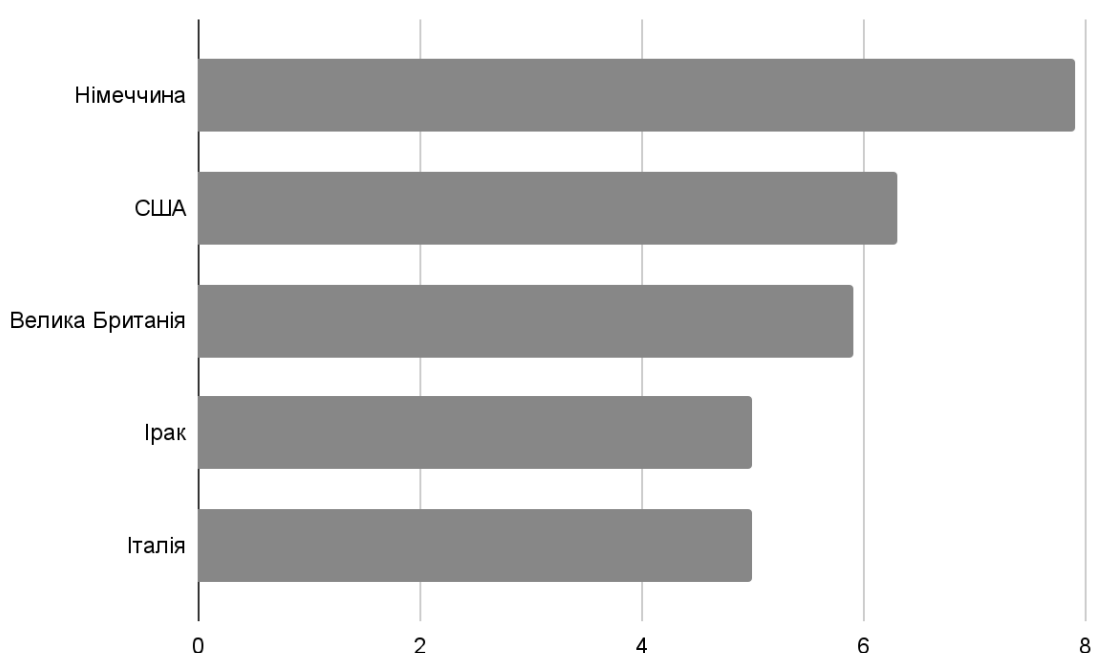

Рис. 2.6 – Експорт Туреччини за країнами, 2023 [45]

Південно-Африканську Республіку (ПАР) можна виділити як регіонального лідера у Африці. У 2024 році ВВП країни становив 403,05 млрд дол.США, що складало 14,4% від загального ВВП континенту [46], експорт сягнув 110,5 млрд дол.США. Найбільшими експортними продуктами за вартістю стали платина, золото, залізні руди і концентрати, вугілля і автомобілі. Загалом, ці статті експорту становили близько третини (33%) від загального обсягу експортних продажів з Південної Африки [47].

ПАР – це ядро фінансової системи Африки, Йоханнесбурзька фондова біржа (JSE) є найбільшою на континенті. Південно-Африканська республіка є провідним учасником регіонального економічного співробітництва в рамках Співтовариства розвитку Південної Африки (SADC) та Африканського союзу, країна відіграє активну роль у впровадженні Африканської континентальної зони вільної торгівлі (AfCFTA).

Таблиця 2.7 – Топ-5 країн Африки за ВВП

Країна	ВВП
ПАР	403,05
Єгипет	380,04
Алжир	260,13
Нігерія	199,72
Марокко	157,09

Джерело: розроблено автором на основі: [48]

Вплив регіональних лідерів зростає, і вони дедалі частіше виступають альтернативою усталеним центрам глобальної сили. Бразилія змагається з США за вплив у експорті аграрної продукції, нарощуючи поставки до Китаю, ЄС та країн Близького Сходу. Туреччина також прагне продемонструвати свою силу, активно розвиваючи енергетичну незалежність. ПАР у межах BRICS просуває ідею трансформації глобального фінансового ландшафту, виступаючи за більший вплив країн Глобального Півдня у МВФ та СОТ.

Роль регіональних лідерів у глобальній економіці не обмежується лише економічними показниками, вона також проявляється у формах співпраці, інтеграції та геоекономічної конкуренції. Бразилія відіграє ключову роль у процесі інтеграції Латинської Америки, активно просуваючи спільну економічну політику в рамках MERCOSUR. Політична стабільність та економічний потенціал країни дозволяють їй виступати ініціатором створення регіональних торговельних угод та платформ для діалогу між сусідніми країнами.

Анкара, у свою чергу, нарощує економічну присутність у стратегічно важливих регіонах, а саме Середній Азії, Північній Африці та на Балканах. Така експансія супроводжується посиленням політичного впливу, що часом провокує

напруження у відносинах з Європейським Союзом і російською федерацією. Незважаючи на це, Туреччина продовжує позиціонувати себе як самостійний та незалежний гравець.

Південно-Африканська Республіка, зокрема, як регіональний лідер Африки, бере активну участь у миротворчих ініціативах на континенті та підтримує інфраструктурні проекти в країнах-сусідах. Одночасно вона стикається з внутрішніми викликами, зокрема енергетичною нестабільністю, високим рівнем безробіття та соціальною нерівністю. Проте це не зменшує її значущості як посередника та економічного партнера в рамках BRICS і Африканського союзу.

З огляду на глобальні трансформації, роль регіональних лідерів у найближчому десятилітті лише зростатиме. В короткостроковій перспективі (до 2030 року) можна виокремити декілька ключових напрямів, які можуть сприяти зміцненню їхнього статусу. По-перше, це зелена трансформація. Туреччина та Бразилія активно інвестують у розвиток альтернативної енергетики – зокрема, сонячні й вітрові потужності, що не лише зменшує залежність від викопного палива, а й відкриває нові ніші для експорту технологій. По-друге – цифровізація та технологічний прогрес. ПАР розвиває ІТ-сектор, орієнтуючись на аутсорсинг, фінансові технології та освітні стартапи, що сприяє диверсифікації її економіки. По-третє, логістичні ініціативи, адже ці країни-регіональні лідери беруть участь у проектах із розбудови нових транспортних коридорів, таких як Південна транспортна мережа в Африці та Латинській Америці, що сприяє поглибленню регіональної інтеграції та залученню інвестицій.

Таким чином, регіональні лідери вже зараз формують нову архітектуру глобальної економіки, де центр сили не один, а розподілений між кількома впливовими державами.

2.3. Основні виклики та загрози для глобального економічного лідерства

У наш час політичні рішення часто стають вирішальним фактором, що призводить до зміцнення або ослаблення економічного лідерства тієї чи іншої країни. До важелів впливу належать санкції, торгові війни та регуляторна політика. Яскравим прикладом санкційної політики є санкції проти росії, що були введені США та ЄС після анексії Криму у 2014 році та після повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2024 році. Серед санкційних обмежень можна виділити обмеження доступу російських банків та компаній до міжнародних фінансових ринків, у тому числі відключення ряду російських банків від системи SWIFT та Western Union, заборону експорту продукції нафтової та газової галузі, а також замороження активів російських олігархів та політеліти. Дані санкції мали подвійний ефект. По-перше, вони значно послабили економіку рф, призвели до зниження курсу рубля, відтоку капіталу та падіння інвестицій. По-друге, вони призвели до послаблення впливу росії на країни Заходу, що змусило її шукати нових економічних союзників, серед яких Китай, Іран та Північна Корея.

Також варто зазначити торговельну війну між США та Китаєм, що розпочалась у 2018 році, коли Америка звинуватила Китай у крадіжці інтелектуальної власності американських компаній. Тоді Штати ввели 25% мита на китайські товари, включаючи медичне обладнання, автозапчастини та машинобудівні вироби, загальною вартістю 34 млрд доларів [49]. Після цього, протягом 2018-2019 років США вводили додаткові мита, які у сумі становили 362 млрд дол.США. У відповідь Китай вводив аналогічні митні тарифи на американську продукцію. Такі політичні дії сповільнили зростання китайської економіки, а також змусили глобальні корпорації переносити виробництво з Китаю до інших азійських країн, таких як В'єтнам. Проте, одночасно це посилювало амбіції Китаю та стимулювало розвиток власних технологічних компаній та корпорацій, таких як Huawei, Tencent або Alibaba.

На сьогоднішній день Китай активно конкурує з США за позицію лідера у світовій економіці. За даними МВФ, у 2014 році Китай обігнав США за паритетом купівельної спроможності. До того ж, завдяки програмі «Один пояс, один шлях» Китай став найбільшим торговельним партнером з багатьма країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону, включаючи Республіку Корея, Монголію, Сінгапур, Казахстан та інші.

На прикладі США можна розглянути вплив на світову економіку через санкції, міжнародні торговельні угоди та митні тарифи.[50] Першого лютого діючий президент США Дональд Трамп ввів нові мита на товари з Канади (25%), Мексики (25%) та Китаю (20%). 3 лютого Канада та Мексика домовилися про тимчасове призупинення цих тарифів на один місяць. 10 лютого було оголошено про введення 25% тарифу на імпорт сталі та алюмінію до США.

У березні адміністрація президента Трампа збільшила тариф на імпорт з Китаю до 20%. 5 березня автомобільні компанії було тимчасово звільнено від 25% тарифу, накладеного на Канаду та Мексику, а 7 березня розширено перелік товарів, звільнених від цих тарифів. 12 березня набули чинності тарифи на сталь та алюміній.

26 березня було оголошено, що з 2 квітня почнуть діяти 25% тарифи на автомобілі, та пізніше на запчастини до них. 2 квітня президент США заявив про введення «взаємних тарифів» до 50% для певних країн та 10% для імпорту з інших країн, включаючи Великобританію (5 квітня набули чинності останні).

9 квітня були введені тарифи на імпорт з майже 60 країн, які президент назвав «найгіршими порушниками». Водночас було оголошено про 90-денну паузу, протягом якої діятиме базова тарифна ставка 10%, за винятком Китаю, для якого встановлено тариф у 125%. 10 квітня Китай ввів 84% тариф на американські товари у відповідь, а адміністрація президента Трампа заявила, що тарифи на Китай досягнуть 145% для деяких продуктів через попередній 20% тариф на виробників фентанілу.

11 квітня Китай встановив тарифи на імпорт з США у розмірі 125% з 12 квітня, заявивши, що більше не реагуватиме на нові американські тарифи, назвавши їх «жартом»-

Важливо зазначити вплив тарифів на світовий фондовий ринок, що зазнав значних потрясінь. Індекс S&P 500 втратив близько 5 трлн доларів ринкової капіталізації лише за два дні, а Nasdaq увійшов у так званий «ведмежий ринок», втративши понад 20% від свого піку. Фондові ринки Японії та Європи також зазнали найбільшого тижневого падіння з часів пандемії COVID-19.

Ціни на нафту різко впали, що створило додатковий тиск на енергетичний сектор. Загалом, ці заходи призвели до економічної нестабільності, зростання інфляції та зниження попиту на імпорتنі товари, що вплинуло на глобальну економіку.

Аналізуючи Європу варто розглянути Європейський Союз. ЄС уклав угоди про вільну торгівлю з понад 70 країнами світу, серед яких Канада, Японія, Південна Корея, що значно зміцнює її позицію на світовій арені [51]. Європейська комісія у свою чергу активно слідкує за дотриманням антимонопольної політики. Наприклад, у червні 2024 року Брюссель звинуватив корпорацію Apple у придушенні конкуренції у своєму магазині додатків Apple AppStore. Це стало першим кейсом, коли нові цифрові правила були застосовані до великої технологічної групи. Якщо корпорацію визнають винною, їй загрожує штраф розміром до 10% від її глобального щорічного доходу, у разі повторного порушення штраф може зрости до 20% [52].

У сучасному світі роль цифрової економіки та технологічного розвитку стає новим фактором лідерства. Такі корпорації-гіганти, як Apple, Tesla, Huawei, Google, формують ринки та мають вплив на політичні рішення через інновації.

На даному етапі можна зробити проміжний висновок, що політичні рішення здатні як стимулювати економічне зростання країни, так і обмежувати його через санкції або торгові війни.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЛІДЕРСТВА

3.1 Сценарії розвитку глобального економічного порядку

Сучасна світова економіка характеризується високим рівнем нестабільності та постійними викликами. Такі фактори, як пандемія COVID-19, збройні конфлікти, стрімкий розвиток технологій і зміни клімату, змушують держави адаптувати свої економічні моделі та переглядати зовнішньополітичні пріоритети. У цьому контексті дедалі частіше обговорюється концепція нового глобального економічного порядку, що формується в умовах перерозподілу сил і впливу на міжнародній арені.

Очевидно, що майбутнє не можна спрогнозувати з абсолютною точністю. Але можливо змоделювати кілька сценаріїв розвитку подій, які допоможуть краще зрозуміти, в якому напрямі може рухатися світ. У цьому підпункті я розгляну три можливі сценарії розвитку глобального економічного порядку, а саме базовий, оптимістичний та песимістичний. Для кожного з них я спробую окреслити основні тригери змін, потенційних лідерів, а також ключові ризики та можливості. Для підкріплення аналізу будуть використані елементи економіко-математичного моделювання, аби показати, як можуть змінюватися основні економічні показники за різних сценаріїв.

Базовий сценарій

Цей сценарій передбачає поступові зміни у межах існуючої системи. Світова економіка стикається з викликами, але відповідно реагує на них, основні гравці знаходять спільну мову між собою та компроміс у кризових ситуаціях.

Реформи, технологічні інновації та посилення регіонального співробітництва відіграють ключову роль у стабілізації світового порядку.

Серед основних чинників, що формують цей сценарій, варто відзначити поступове передавання домінування західних країн до таких країн, як Індія, Китай, Японія. При цьому провідна роль міжнародних інституцій, таких як МВФ, СОТ, G20, зберігається. Значні ресурси спрямовуються на розвиток «зеленої» енергетики та цифрової економіки.

В результаті структура світової економіки зазнає трансформації, центри тяжіння зміщуються у бік поліцентричної моделі, де США, Китай, ЄС та Індія формують ядро глобального впливу. Регіональні блоки укріплюють свої позиції. Середньорічні темпи зростання світового ВВП становлять близько 3–4%, а цифровізація та екологізація стають ключовими драйверами економіки.

Ймовірність реалізації цього сценарію висока (60–70%), це найбільш реалістичний варіант у середньостроковій перспективі.

Оптимістичний сценарій

Світ демонструє здатність вчасно засвоювати уроки криз і переходити від реактивної політики до системної співпраці. Глобальні виклики, такі як зміна клімату, нерівність, бідність, технологічний розрив, стають поштовхом для нового етапу міжнародної солідарності. Країни координують зусилля, спільно шукають рішення, формують довгострокові партнерства. Водночас стрімкий технологічний прогрес у сферах штучного інтелекту, біотехнологій та відновлюваної енергетики створює нові можливості для економічного зростання, підвищення якості життя та досягнення цілей сталого розвитку.

Одним із ключових факторів успіху в цьому сценарії стає глибоке реформування глобальних інституцій. Представництво країн Глобального Півдня у таких структурах, як МВФ, СОТ, G20 чи ООН, суттєво розширюється, що забезпечує більш справедливу та інклюзивну систему ухвалення рішень. В оптимістичному сценарії, глобальні організації оновлюють свої мандати, роблячи більший акцент на таких темах, як кліматична політика, цифрова економіка, захист даних, штучний інтелект та новітні енергетичні стандарти.

Однією з ключових інституційних інновацій стає формування Глобального стабілізаційного фонду – механізму, здатного оперативно надавати фінансову допомогу країнам, які постраждали від зовнішніх потрясінь, таких як пандемії, кліматичні катастрофи чи регіональні конфлікти. Такий фонд працює не лише як інструмент післякризового реагування, а й як превентивний інструмент довгострокової стійкості.

У сфері охорони здоров'я та біобезпеки з'являються механізми швидкого реагування на пандемії. Вони охоплюють глобальні системи моніторингу захворювань, автоматизовані ланцюги постачання вакцин, цифрову координацію між урядами та науковими центрами. Це дозволяє швидко локалізувати спалахи інфекцій і зменшити економічні та соціальні втрати.

Особливу роль у новій системі глобального управління відіграють цифрові інструменти, які підвищують прозорість, швидкість та ефективність прийняття рішень. Зокрема, технологія blockchain використовується для моніторингу розподілу міжнародної допомоги, а також для ведення відкритих фінансових звітів. Прогнозна аналітика, що ґрунтується на великих масивах даних, дозволяє глобальним інституціям оперативно оцінювати ризики та моделювати можливі сценарії розвитку ситуації.

У результаті таких змін спостерігається прискорене зростання економік, що розвиваються, особливо в Азії, Африці та Латинській Америці. Формується так зване «цифрове ядро» – група країн, що задає темп інноваційному розвитку світу. Глобальна нерівність скорочується, покращується доступ до якісної освіти, медицини, технологій. Світова економіка демонструє стабільне зростання темпами 4–5% на рік. Вуглецева нейтральність стає реальністю вже до 2045–2050 років, а рівень глобальної бідності скорочується вдвічі вже до 2035 року.

Ймовірність реалізації такого сценарію оцінюється як помірна — приблизно 20-25%. Основною умовою є наявність взаємної довіри між державами та здатності до системного бачення майбутнього. У реальності досягнення таких результатів потребує не лише рішень влади, а й активної участі бізнесу, наукової спільноти та громадянського суспільства на глобальному рівні.

Песимістичний сценарій

Песимістичний сценарій передбачає загострення існуючих криз та втрату здатності до глобальної координації. Геополітична напруга, конфлікти, війни, енергетична нестабільність призводять до розпаду усталеної системи міжнародних відносин. Світ перестає функціонувати як єдине економічне ціле – замість цього формується сукупність ізольованих блоків, що діють за власними інтересами.

Одним із основних тригерів такого розвитку подій стала повномасштабна війна Росії проти України, яка розпочалася у 2022 році. Цей конфлікт не лише поставив під сумнів принципи міжнародного права, але й суттєво дестабілізував геополітичну та економічну рівновагу. Війна поглибила розкол між Заходом та Росією/Китаєм, активізувала гонку озброєнь та створила прецедент силового перегляду кордонів. До того ж, тривала нестабільність на східному фланзі Європи негативно впливає на інвестиційний клімат, логістику та енергетичну безпеку в регіоні.

Конфлікт між США та Китаєм стає хронічним і накладає відбиток на всі аспекти міжнародної торгівлі та інвестицій. Глобальні інституції втрачають авторитет і ефективність – не зумівши адаптуватися до нових умов, вони виявляються паралізованими через політичну недовіру між державами. СОТ не в змозі регулювати торгові суперечки, МВФ не справляється з хвилями фінансової дестабілізації, а ООН не може зупинити конфлікти.

Усе це спричиняє дезінтеграцію світової економіки: країни створюють нові ізольовані союзи або діють самостійно. Наприклад, умовні блоки на кшталт «США + союзники» та «Китай + Глобальний Південь» діють за власними правилами, блокуючи одне одному доступ до ресурсів, ринків та технологій. Глобальні ланцюги постачання руйнуються, зростає інфляція, виникає дефіцит ключових товарів. Рівень інвестицій у розвиток різко падає, фінансові ринки стають вкрай нестабільними.

У таких умовах темпи зростання глобального ВВП уповільнюються до мінімуму або навіть переходять у фазу стагнації. Замість довгострокових

інноваційних програм уряду вимушено концентруються на короткостроковому виживанні: забезпеченні продовольчої безпеки, енергоресурсів, оборони. Найбільше страждають країни з низьким рівнем стабільності – вони стають економічними аутсайдерами без доступу до технологій, інвестицій і підтримки ззовні.

Ймовірність реалізації такого сценарію оцінюється як помірна, на рівні 20-25%. І хоча цей варіант розвитку є менш бажаним, його ризики зростають у разі подальшої ескалації глобальних конфліктів, економічної поляризації та слабкості міжнародного управління.

Таблиця 3.1 – Моделювання макропоказників за різних сценаріїв розвитку

Показник	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій
Щорічне зростання світового ВВП	3-4%	4-5%	1-2% або спадання
Тенденція у міжнародній торгівлі	Помірне зростання	Інтенсивне зростання	Нестабільність, протекціонізм
Частка Китаю у світовому ВВП	24%	30%	17,5%
Частка США у світовому ВВП	21,8%	26,5%	19%
Інвестиції в «зелену економіку»	Середні	Дуже високі	Мінімальні
Рівень глобальної інфляції	2-3%	1-2%	5-7%
Рівень бідності у світі	Скорочення на 20% до 2035 року	Скорочення на 50% до 2035 року	Зростання, стагнація економік

Джерело: розроблено автором

Оцінка можливостей, представлена на тепловій карті (рис 3.1.), показує, що найсприятливіші умови виникають при оптимістичному сценарії, де спостерігається максимальний рівень розвитку інновацій, впровадження зеленої енергетики, розширення міжнародної співпраці та зростання нових ринків. Зокрема, інноваційний розвиток та глобальна кооперація оцінені на максимальні 5 балів. Базовий сценарій передбачає стабільну динаміку з потенціалом до зростання за умов правильної стратегії. Натомість песимістичний сценарій характеризується низьким рівнем реалізації можливостей, що обумовлено

нестабільністю, недостатнім рівнем глобальної взаємодії та обмеженням інвестицій в стратегічні сфери.

Таблиця 3.2 – Карта глобальних можливостей за різними сценаріями

Критерій	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій
Інноваційний розвиток	4	5	2
Глобальна кооперація	3	5	1
Зелена енергетика	3	5	2
Розширення ринків	3	5	2
Демографічний потенціал	3	4	2

Джерело: розроблено автором на основі власної розробки сценаріїв у межах розділу 3.1.

На рисунку 3.2. візуалізовано можливі загрози при базовому, оптимістичному та песимістичному сценаріях. Згідно з рисунку, у песимістичному сценарії спостерігається найвищий рівень загроз, зокрема, зростання геополітичної напруги та кліматичних ризиків до критичних рівнів. Фінансова нестабільність та дефіцит енергоресурсів також посилюються, що може спровокувати масштабні соціально-економічні потрясіння. У свою чергу, оптимістичний сценарій демонструє значне зниження більшості ризиків завдяки підвищенню координації міжнародних зусиль, розвитку альтернативної енергетики та впровадженню інновацій. Базовий сценарій відображає помірну можливість ризиків, що може потенційно як стабілізуватися, так і загостритися.

Оцінювання глобальних ризиків та можливостей здійснювалося за двома критеріями: ймовірність реалізації та потенційний вплив на глобальну економіку. Для обох критеріїв використовувалась шкала від 1 до 5, аналогічна тій, що застосовується у звітах Світового економічного форуму (WEF) та OECD. Оцінювання було проведено з урахуванням власної розробки сценаріїв у межах розділу 3.1. дипломної роботи.

Таблиця 3.3 – Карта глобальних ризиків за різними сценаріями

Критерій	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій
Кліматичні ризики	3	2	5
Фінансова нестабільність	3	2	4
Геополітична напруга	3	2	5
Нестача енергоресурсів	3	2	4
Технологічна нерівність	2	1	4

Джерело: розроблено автором на основі власної розробки сценаріїв у межах розділу 3.1.

Підсумовуючи можна сказати, що найімовірнішим зі змодельованих сценаріїв розвитку глобального економічного порядку є базовий сценарій, що передбачає поступову еволюцію існуючої системи з урахуванням нових викликів. Загалом, усі три сценарії демонструють, що світовий порядок переходить до нової архітектури глобального лідерства, в якій співіснують кілька центрів сили, а ефективність залежить від здатності до міжнародної координації та реформування глобальних інституцій.

3.2. Стратегії для посилення конкурентоспроможності глобальних лідерів

У сучасній системі глобальних економічних відносин необхідно мати продуману стратегію, аби змагатися за місце лідера. В умовах стрімких технологічних змін, посилення геополітичної напруги та глобальних викликів, таких як зміна клімату, енергетична безпека, політична нестабільність, країни, що

претендують на статус економічних лідерів, змушені переглядати традиційні підходи до розвитку та адаптувати свої стратегії відповідно до нової реальності.

Конкурентоспроможність більше не визначається виключно масштабами економіки чи обсягом ВВП. Вона ґрунтується на здатності держави створювати сприятливі умови для інновацій, нарощувати інтелектуальний і технологічний потенціал, забезпечувати стабільність інституцій та гнучко реагувати на глобальні виклики. Саме такі підходи до розвитку стають ключовим інструментом у збереженні й посиленні позицій глобальних лідерів.

У боротьбі за збереження або здобуття провідних позицій у світовій економіці провідні держави впроваджують багатогранні стратегії, спрямовані на підвищення власної конкурентоспроможності. У цьому підпункті буде проаналізовано стратегічні моделі трьох провідних держав, США, Китаю та Німеччини, як приклади різних типів економічного лідерства. Це дозволить виявити спільні риси та особливості стратегії кожної з країн, що формують сучасну архітектуру глобальної конкуренції.

Сполучені Штати продовжують бути осередком глобальних інновацій та капіталу. Стратегія країни зосереджена на підтримці високотехнологічних галузей, посиленні автономності виробництва та збереженні контролю над критично важливими ланцюгами постачання. У цьому контексті варто відзначити ухвалення CHIPS and Science Act (2022) – законодавчої ініціативи, що передбачає виділення понад 50 млрд дол.США на підтримку виробництва напівпровідників та науково-дослідні розробки.

Також США активно інвестують у розвиток штучного інтелекту, біотехнологій, квантових технологій і захисту кіберпростору. За каденції президента Байдена, стратегія Сполучених Штатів у зовнішньоекономічній сфері ґрунтувалась на формуванні техно-демократичного блоку з союзниками (Японія, Південна Корея, ЄС, Австралія), спрямованого на протистояння зростаючому впливу Китаю. Наразі новообраний президент Трамп змінює політику США загалом. Він зосереджується на принципі «America first», що передбачає скорочення державних витрат, зниження податків для внутрішніх виробників та

перегляд торговельних угод. Наразі немає чітких підтверджень, що Сполучені Штати формують коаліцію з союзниками проти Китаю. Існують припущення, що Дональд Трамп може змінити стратегію міжнародних відносин Америки, особливо щодо співпраці з росією.

Китайська Народна Республіка формує власну модель лідерства, засновану на поєднанні державного планування з ринковими механізмами. Ключовим елементом є стратегія «Made in China 2025», що передбачає перехід від ролі «світової фабрики» до інноваційного технологічного центру. Особлива увага приділяється таким галузям, як робототехніка, авіація, штучний інтелект, зелена енергетика та телекомунікації.

Окрему роль відіграє зовнішньоекономічна стратегія «Один пояс, один шлях», яка дозволяє Китаю розширювати економічний вплив через інвестиції у сферу інфраструктури в Азії, Африці, Європі та Латинській Америці. Китай прагне до технологічного суверенітету, зокрема, у сфері мікроелектроніки та енергетики.

Німеччина як найбільша економіка Європи демонструє модель стійкого, збалансованого лідерства, орієнтованого на інновації, екологічність та соціальну відповідальність. Стратегія Industrie 4.0, впроваджена ще у 2010-х роках, передбачає цифрову трансформацію промисловості, впровадження штучного інтелекту, автоматизації виробництва.

Окреме місце у стратегії Німеччини займає Energiewende – курс на відмову від викопного палива, перехід до відновлюваних джерел енергії та декарбонізацію промисловості. Особливо актуально постало це питання після енергетичної кризи 2022 року, коли Німеччина переглянула свою залежність від імпортованих енергоносіїв.

Водночас важливою складовою німецької конкурентоспроможності залишається система підтримки малого та середнього бізнесу (Mittelstand), яка є основою інноваційної економіки та експортоорієнтованої моделі. Для кращого візуального порівняння, у таблиці 3.2. наведена коротка характеристика стратегій трьох вищезазначених країн.

Таблиця 3.4 – Порівняльна характеристика стратегій країн-глобальних економічних лідерів

Критерій / Країна	США	Китай	Німеччина
Модель економіки	Ліберальна, ринкова з вагомою роллю приватного сектору	Капіталізм, централізоване планування	Соціальна ринкова економіка з активною державною підтримкою
Інноваційна політика	Інвестиції в R&D, підтримка венчурного капіталу, розвиток AI, біотехнологій, квантових технологій	Стратегія «Made in China 2025», курс на технологічну автономію	Strategie «Industrie 4.0» (цифровізація промислового сектору, автоматизація)
Технологічна політика	CHIPS and Science Act, скорочення залежності від Азії	Активний розвиток власної мікроелектроніки, телекомунікацій, обмеження імпорту	Зміцнення європейських ланцюгів постачання, фокус на енергонезалежність
Енергетична політика	Інвестиції в енергетичні інновації, підтримка «зеленої» енергетики	Балансування між традиційними джерелами енергії (вугілля) та ВДЕ, залежність від імпорту	Energiewende – перехід на ВДЕ, відмова від традиційних вугільних та атомних джерел енергії
Зовнішньоекономічна стратегія	Активна участь у міжнародних організаціях, контроль над привідними технологіям, принцип «America first»	Ініціатива «Один пояс, один шлях», експансія у країни, що розвиваються	Співпраця та стабільність в рамках ЄС, вкладення капіталу у ключові галузі економіки країни
Основні виклики	Поляризація суспільства, конкуренція з Китаєм, нестабільність міжнародних альянсів	Демографічні проблеми, санкції, критика за неетичну економічну експансію	Високі енергетичні витрати, старіння населення, залежність від зовнішніх ринків

Джерело: розроблено автором

Незважаючи на значні відмінності у політичних системах, економічних моделях та культурних підходах, глобальні економічні лідери (США, Китай та Німеччина) демонструють низку спільних стратегічних орієнтирів. Це свідчить про існування певного глобального консенсусу щодо ключових факторів конкурентоспроможності у XXI столітті.

До основних спільних елементів стратегій провідних країн належить перш за все інноваційна орієнтація. Усі три держави інвестують значні ресурси в розвиток науки, технологій та цифрових рішень. Це підтверджує тезу, що саме

технології формують нову архітектуру глобальної економіки. По-друге, прагнення до стратегічної автономії, тобто технологічна незалежність (виробництво мікрочипів, телекомунікації), та енергетична безпека; кожна держава намагається мінімізувати залежність від нестабільних зовнішніх джерел. І звичайно важливу роль для всі держав грає довгострокове планування, американські інноваційні закони, п'ятирічні плани у Китаї і німецькі технологічні дорожні карти демонструють, що всі країни мислять стратегічно, прогнозуючи ефекти на роки вперед.

Водночас, стратегічні підходи відрізняються за стильовими, інституційними та аксіологічними ознаками. США роблять ставку на ринкові механізми, підтримку приватного сектору та глобальні технологічні альянси. Роль держави у даному випадку – регулятивна й стимулююча. Китай демонструє високий рівень централізованого управління, де держава безпосередньо формує і фінансує економічну модель. Підприємства часто виконують державне замовлення на стратегічне зростання. Німеччина веде політику партнерства між державою, бізнесом та науковою спільнотою, підтримує баланс між економічною ефективністю, соціальною відповідальністю та екологічною стійкістю.

Ці відмінності обумовлені не лише історичними традиціями та політичним устроєм, а й геоекономічним становищем країн. Наприклад, відкритість німецької економіки та залежність від експорту змушує її діяти обережно і з урахуванням інтересів ЄС. Натомість Китай формує власні правила гри, будучи «альтернативою» до західної моделі.

Проте, жодна стратегія не буде ефективною, якщо країна не може адаптуватися до змін. Світова економіка пережила серію потрясінь за останнє десятиліття, серед яких пандемія COVID-19, повномасштабна війна в Україні, енергетична криза, загострення конфліктів навколо глобальних ланцюгів постачання та кліматичні загрози. Реакція на ці виклики стала своєрідною перевіркою на життєздатність та ефективність стратегій глобальних економічних лідерів.

Американська економіка продемонструвала гнучкість завдяки діяльності приватного сектору та швидкій реакції держави. Після пандемії було розгорнуто масштабні програми стимулювання (American Rescue Plan), а у відповідь на ризики залежності від зовнішніх постачальників ухвалено Inflation Reduction Act та CHIPS Act, які поєднують елементи підтримки бізнесу, екологічної трансформації та зміцнення внутрішнього виробництва. Особливу увагу приділено стійкості критичної інфраструктури та технологічній автономії. Після пандемії COVID-19 економіка США показала значне зростання, у 2021 році ВВП зріс на 5,9%. У 2022 році зростання склало 2,1%, що свідчить про поступове уповільнення темпів відновлення.

Китай у кризових ситуаціях діє централізовано й рішуче. Під час пандемії реалізовувалася стратегія жорсткого контролю (zero-COVID), яка хоч і мала економічну ціну, але дозволила певний час зберігати внутрішню стабільність. У відповідь на зовнішній тиск (санкції, обмеження експорту технологій) КНР активізувала політику «двоконтурної економіки», орієнтовану на зменшення залежності від західних ринків, розвиток внутрішнього споживання та імпортозаміщення. Значна роль надається державному інвестуванню та фінансовому стимулюванню підприємств. Китайська економіка також демонструвала відновлення після пандемії. У 2021 році ВВП зріс на 8,1%, що свідчить про потужне відновлення після спаду в 2020 році. У 2022 році зростання сповільнилося до 3%, що стало другим найнижчим показником з 1976 року, зумовленим жорсткими карантинними заходами та спадом у секторі нерухомості.

Німеччина стала однією з найвразливіших до енергетичного шоку після початку війни в Україні. Проте її відповідь була швидкою та стратегічною – перехід на альтернативні джерела постачання енергії, пришвидшення розвитку зеленої енергетики, запуск LNG-терміналів, а також рекордні інвестиції у стійкість промисловості. Уряд ухвалив низку програм з підтримки малого бізнесу, а також Фонд клімату та трансформації (KTF), що став відповіддю на виклики декарбонізації в умовах кризи. Німецька модель показала важливість інституційної стійкості, прогнозованості політики та стратегічного партнерства з

ЄС. У 2022 році зростання ВВП склало 1,9%, незважаючи на інфляцію, війну в Україні та логістичні проблеми.

Таким чином, адаптивні компоненти стратегій демонструють, що сучасне економічне лідерство вимагає не лише сили, але й гнучкості, передбачливості та здатності діяти проактивно. Успішними можна назвати тих лідерів, які не просто реагують на кризи, а здатні використати їх як каталізатори для оновлення стратегії розвитку.

Наразі пропоную поглянути на те, як глобальні лідери формують свої стратегії з орієнтацією на 2030-ті роки, окреслюючи ключові напрямки, які можуть сформувати баланс економічної сили.

Перш за все, йдеться про технологічний прорив, зокрема розвиток штучного інтелекту, квантових обчислень та біоекономіки. США активно інвестують у розвиток AI, підтримуючи наукові дослідження, комерційні застосування та кібербезпеку нових розробок. Китай створює власну технологічну екосистему, нарощуючи конкурентоспроможність у сфері штучного інтелекту та квантових технологій. Німеччина ж акцентує увагу на етичному використанні інновацій та їх інтеграції в промислове виробництво в рамках стратегії Industrie 4.0. Водночас відбувається активний перехід до циркулярної економіки, яка замінює традиційну лінійну модель споживання. Німеччина як частина ЄС розробляє плани щодо повторного використання ресурсів та еко-дизайну. США реалізують принципи повторного використання на рівні муніципалітетів і технологічних корпорацій, Китай інтегрує циркулярну модель у державну «зелену стратегію».

Ще одним визначальним фактором стане геоекономічна конкуренція за доступ до стратегічно важливих ресурсів і логістичних маршрутів. Це передбачає боротьбу за корисні копалини, необхідні для виробництва мікрочипів, електромобілів, оборонної техніки, а також за контроль над ключовими транспортними коридорами та телекомунікаційною інфраструктурою. США працюють над диверсифікацією джерел постачання та зміцненням альянсів з іншими країнами. Китай в свою чергу активно інвестує у країни Глобального

Півдня, зокрема в Африку та Латинську Америку, з метою отримання доступу до стратегічно важливої сировини. Німеччина, у рамках політики Європейського Союзу, формує підходи до економічної безпеки, орієнтуючись на захист критичної інфраструктури та стійкість ланцюгів постачання.

Таким чином, стратегічне мислення сучасних лідерів дедалі більше орієнтоване на довгострокову перспективу. Йдеться не лише про збереження конкурентоспроможності, а про постійне переосмислення та оновлення стратегій відповідно до технологічних, екологічних і геополітичних викликів. Саме здатність мислити системно, інвестувати в майбутнє і швидко реагувати на зміни визначатиме справжніх лідерів світової економіки у 2030-х роках.

Глобальні економічні лідери демонструють, що конкурентоспроможність у сучасному світі це не лише результат високих економічних показників, а комплексна стратегія, що включає інноваційність, адаптивність, геоекономічну проактивність і бачення майбутнього. США роблять ставку на технологічне лідерство та підтримку бізнесу, Китай поєднує централізоване планування з орієнтацією на внутрішній ринок, а Німеччина підкріплює свою силу високою інституційною стабільністю, екологічними інноваціями та інтеграцією в європейську політику

Порівняльний аналіз стратегій цих країн дозволив виділити ключові чинники успішного економічного лідерства, серед яких гнучкість у кризових ситуаціях, довгострокова інвестиція в науку та технології, захист критичних секторів, а також перехід до стратегії сталого розвитку. Крім того, визначальними для майбутнього стають технології нового покоління, циркулярна економіка та боротьба за стратегічні ресурси. Усе це формує новий рівень глобальної конкуренції, де виграють ті, хто вміє мислити системно, діє на випередження і не боїться трансформацій.

3.3. Перспективи України у глобальній системі економічного лідерства

В умовах глобальних економічних змін Україна має унікальний шанс створити власну модель економічного лідерства. Незважаючи на виклики, з якими наразі стикається наша країна, а саме війна, руйнування інфраструктури, інституційна нестабільність, Україна демонструє силу, витривалість та здатність пристосовуватися до нових умов. Розвиток у стратегічних секторах, таких як ІТ, агропромисловість і відновлювана енергетика, у поєднанні з високим рівнем людського капіталу, формує підґрунтя для прориву на світовому рівні. Саме зараз важливо не лише оцінити можливості, а й визначити стратегічні пріоритети, які допоможуть Україні зайняти стійке місце серед економічних лідерів світу.

У процесі формування економічного лідерства на глобальному рівні особливу роль відіграють ті стратегічні напрями, в яких країна володіє порівняльними перевагами або здатна створити інноваційну нішу. Україна має низку таких напрямів, які при належному розвитку можуть стати основою для її глобального позиціонування.

Перш за все, йдеться про технологічний сектор, який навіть в умовах війни демонструє динамічне зростання. Українські ІТ-компанії стабільно входять до списків найінноваційніших аутсорсингових фірм Європи, а державна ініціатива «Дія.City» стала прикладом цифрової трансформації, яка отримала міжнародне визнання. Розвиток стартап-екосистеми (у 2024 році налічувалось близько 1500 активних стартапів [53]), зростання експорту ІТ-послуг та залучення венчурного капіталу свідчать про готовність України відігравати роль не лише цифрового хабу регіону, а й глобального технологічного актора.

Другим важливим напрямом є агропромисловий комплекс. Україна традиційно вважається одним із ключових постачальників аграрної продукції на світовий ринок, і провідна роль нашої країни у цій сфері стала особливо помітною на тлі глобальних викликів, пов'язаних із продовольчою безпекою (зміна клімату, війни та політична нестабільність, зміна логістичних ланцюгів, деградація

ґрунтів). Висока якість ґрунтів, сприятливі кліматичні умови, інновації в аграрному секторі та цифровізація сільського господарства (AgriTech) створюють передумови для стратегічного зміцнення позицій нашої держави у цій сфері. У таблиці 3.3. описані основні інноваційні впровадження України в агросфері. Зокрема, Україна здатна не лише експортувати сировину, а й розвивати переробну галузь, інтегруючись у глобальні ланцюги доданої вартості.

Таблиця 3.5 – Інновації України в аграрному секторі

Інновація	Опис
Точне землеробство	Використання GPS-навігації, дронів та сенсорів для моніторингу стану ґрунтів та посівів, що дозволяє оптимізувати використання ресурсів
Стійкі до посухи сорти рослин	Активно виводять нові сорти сільськогосподарських культур, які будуть краще адаптовані до умов зміни клімату
Супутниковий моніторинг	Технології дистанційного зондування допомагають аграріям аналізувати стан полів та прогнозувати врожайність
Стійке землеробство	Розробка нових методів збереження родючості ґрунтів та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище
Ефективні системи зрошення	Розробка технологій, як крапельне та підґрунтове зрошення, системи зрошення з автоматичним управлінням, що дозволяють значно економити та ефективніше використовувати обмежені водні ресурси.
Органічне землеробство	Відмова від синтетичних добрив та пестицидів, а також використання біологічних методів захисту рослин

Джерело: розроблено автором на основі [54]

Третім напрямом варто зазначити енергетичний сектор, особливо в контексті глобального переходу до відновлюваних джерел енергії. Україна має значний потенціал у розвитку зеленої енергетики, зокрема вітрової, сонячної, біоенергетики. Географічне положення країни може стати основою для транзиту «зеленої» енергії до Європейського Союзу. Таким чином, наша держава може позиціонувати себе як один із провідних гравців на ринку сталої енергетики.

Окремої уваги заслуговує воєнний сектор, адже у зв'язку з повномасштабною війною Україна значно його розширила. За 2024 рік Міністерство стратегічної промисловості збільшило виробництво крилатих ракет у 8 разів порівняно з 2023 роком, виробництво далекобійних дронів збільшилось

у понад 2 рази, а порівняно з 2022 роком – у 22 рази. Станом на кінець 2024 року, у нашій країні було розроблено 324 нові зразки озброєння. Загалом за 2023 рік Україна виготовила озброєння на 9 млрд дол.США, а за прогнозами, до кінця 2025 року зможе виробити військової техніки на 35 млрд дол.США. Важливо зазначити, що за словами радника президента України зі стратегічних питань Олександра Камишіна, наразі приблизно 30-40% зброї, що використовують наші захисники на фронті, вироблено в Україні [55].

Нарешті, важливим ресурсом є людський капітал. Українці можуть похвалитися високим рівнем освіти, гнучкістю мислення та здатністю до швидкою адаптацією у непередбачуваних умовах. Проте, значна частина працездатного населення мігрувала у зв'язку з повномасштабною війною. Це, з одного боку, веде за собою ризики для внутрішнього ринку праці, проте з іншого боку – можливості для формування потужної української діаспори та представництва українців закордоном. У цьому контексті важливо не лише зберегти та розвинути інтелектуальний потенціал країни, але й інтегрувати його у світові економічні процеси через розвиток креативної економіки, інновацій в освітній сфері та глобальну співпрацю.

У світлі сучасних геополітичних трансформацій, особливо після початку повномасштабної війни, в Україні відбувається докорінна переорієнтація зовнішньоекономічних векторів. Традиційна модель співпраці з пострадянськими країнами остаточно втрачає свою актуальність, натомість формується чіткий курс на інтеграцію в економічний, політичний та правовий простір Європейського Союзу. Статус кандидата на вступ в ЄС, отриманий у 2022 році, не лише підтверджує стратегічну спрямованість України, але й відкриває нові горизонти для участі у спільних програмах, доступу до фінансових та інституційних інструментів Євросоюзу та поступової інтеграції до єдиного ринку. Європейський вектор передбачає адаптацію нормативно-правової бази, модернізацію інфраструктури, зміцнення ринкових інституцій та впровадження стандартів якості, що, у свою чергу, підвищує інвестиційну привабливість України.

Крім того, участь у регіональних ініціативах, таких як «Ініціатива трьох морів», дозволяє Україні поступово закріплюватися як регіональний лідер у Центрально-Східній Європі. У перспективі Україна може стати ключовою ланкою між європейським ринком та глобальними ринками Східної Азії та Близького Сходу, формуючи нові логістичні коридори.

В умовах жорсткої глобальної конкуренції та нестабільності світових ринків здатність швидко адаптуватися до нових реалій, ефективно просувати національні інтереси та будувати партнерські мережі стає визначальним чинником у досягненні економічного лідерства. У даному підрозділі доцільно згадати ключові індикатори, які дозволяють комплексно оцінити поточну позицію України у глобальній економічній системі. Наступна таблиця ілюструє основні сильні та проблемні сторони сучасного соціально-економічного становища України.

Таблиця 3.6 – Аналіз показників для оцінки соціально-економічної позиції України

Показник	Значення (2024 рік)	Коментар
Індекс сприйняття корупції	35 балів (105 місце з 180) [23]	Низький рівень довіри до інституцій
Глобальний індекс інновацій	60 місце з 133 [56]	Є потенціал, але слабе фінансування інновацій
Прямі іноземні інвестиції	3,33 млрд дол.США [57]	Поступове відновлення, але все ще нижче довоєнного рівня
ВВП на душу населення	5,6 тис. дол.США [58]	Поступове відновлення економіки
Рівень цифровізації економіки	0,80 з 1,0 46 місце з 193 (2022 рік) [59]	Високий потенціал у діджиталізації

Джерело: розроблено автором

Проведений аналіз підтверджує, що Україна має у своєму розпорядженні потужні ресурси, проте стоїть перед серйозними викликами, які можуть стати бар'єрами на шляху до економічного лідерства. Водночас реалізація зовнішньополітичних можливостей може стати потужним імпульсом для прориву на глобальному рівні за умови системного та докорінного вирішення внутрішніх проблем.

Для реалізації свого потенціалу в системі глобального економічного лідерства Україна має зосередитися на створенні сприятливих передумов, які забезпечать стабільність, передбачуваність і конкурентоспроможність її економіки. Насамперед йдеться про зміцнення інституційної спроможності держави. Побудова ефективних, прозорих та підзвітних інституцій є фундаментом для довіри як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів. Встановлення верховенства права, забезпечення незалежності судової системи, посилення антикорупційної політики та реформа правоохоронних органів мають стати безумовними пріоритетами.

Важливим елементом є створення передбачуваного та сприятливого інвестиційного клімату. Це передбачає не лише законодавчі гарантії захисту прав власності та інвестицій, але й активну участь держави у формуванні партнерських моделей співпраці з бізнесом (public-private partnership), а також підтримку малого й середнього бізнесу як основи сталого економічного зростання. Водночас варто розвивати економічну дипломатію, яка має бути спрямована на просування українських інтересів на світових ринках, залучення стратегічних партнерів та укладання взаємовигідних торговельних угод.

Інновації повинні стати ключовим елементом економічної політики України. Держава має створити умови для функціонування повноцінної національної інноваційної системи, що включає стимулювання наукових досліджень, впровадження результатів R&D в реальний сектор економіки, розвиток стартапів та технологічного підприємництва. Основними інструментами цього процесу можуть стати державні грантові програми, акселератори, венчурні фонди та міжнародні науково-освітні обміни.

Окремої уваги заслуговує стратегічне планування післявоєнного відновлення країни. Успішна реалізація плану реконструкції, який базується на принципах прозорості, інклюзивності та орієнтації на сталий розвиток, позитивно вплине не лише на внутрішні справи держави, але й стане сигналом для міжнародної спільноти щодо серйозності намірів України щодо модернізації та інтеграції в глобальну економіку.

Упродовж наступного десятиліття траєкторія руху України в глобальній економічній системі визначатиметься комбінацією глибинних внутрішніх трансформацій та ключових зовнішньополітичних рішень. На основі поточних тенденцій та потенційних викликів можна виокремити три умовні сценарії подальшого розвитку.

Оптимістичний передбачає успішне завершення війни, системну реалізацію реформ, залучення масштабних інвестицій у рамках міжнародних відбудовчих програм, прискорену євроінтеграцію та розвиток нових економічних секторів, наприклад зеленої енергетики та цифрової економіки.

Реалістичний сценарій включає поступову стабілізацію економіки за підтримки міжнародних партнерів, фрагментарне реформування інституцій та збереження окремих структурних обмежень, що уповільнюють темпи зростання, але не перешкоджають поступовому зміцненню позицій на міжнародній арені.

Песимістичний варіант передбачає затяжну політичну нестабільність, відсутність прогресу у ключових реформах, втрату інвестиційної довіри та подальшу еміграцію людського капіталу.

Важливо проаналізувати стратегії розвитку сьогоднішніх економічних лідерів, аби на їхньому досвіді побудувати успішну економічну модель розвитку України. У таблиці 3.6. наведено, що наша країна могла би перейняти у лідерів на світовій арені. Аналіз досвіду провідних економік світу демонструє, що ключовим чинником їхнього успіху є наявність чітко сформульованої національної економічної стратегії, яка поєднує державну політику, бізнес-ініціативи та інноваційний потенціал.

Для України важливо не лише механічно запозичувати окремі елементи зовнішніх моделей, а й адаптувати їх з урахуванням національного контексту, інституційних можливостей та суспільних очікувань. Особливу увагу слід приділяти формуванню середовища, в якому знання, підприємництво та громадянська активність розглядаються як драйвери сталого розвитку.

Таблиця 3.7 – Досвід глобальних країн-лідерів для України

Країна	Що може перейняти Україна
США	Створення сприятливого середовища для стартапів Підтримка наукових досліджень через public-private partnership Розвиток технологічного співробітництва з іншими демократичними державами
Китай	Розробка національних індустріальних стратегій Пріоритет інфраструктурного розвитку (логістика, енергетика) Підвищення частки місцевої продукції в стратегічних галузях
Німеччина	Системна підтримка малого та середнього бізнесу Впровадження зеленої енергетики на основі локального потенціалу

Джерело: розроблено автором

Крім адаптації кращих міжнародних практик, Україні варто зосередитися на розвитку власних конкурентних переваг, зокрема у сферах агропромислового комплексу, ІТ-сектору та оборонних технологій. В умовах глобальних трансформацій та зміни архітектури міжнародних відносин країна може відігравати роль стабілізатора та інноваційного партнера для інших держав. Це потребує активної інтеграції в міжнародні економічні альянси, укріплення позицій на ринках ЄС та Азії, а також розвитку внутрішнього ринку шляхом стимулювання підприємництва та інвестицій.

Отже, Україна має достатньо серйозний потенціал, аби претендувати на роль нового центру сили у глобальному економічному середовищі не просто наслідуючи вже сформовані моделі, а створивши власну, унікальну траєкторію розвитку. Це потребує сміливого стратегічного мислення, довгострокових планів, національного консенсусу щодо ключових пріоритетів та мобілізації всіх ресурсів (людських, інтелектуальних, природних, політичних). Успіх України стане не лише внутрішньою перемогою, а й внеском у нову архітектуру глобального світу – динамічного, вільного, мультиполярного.

ВИСНОВКИ

За результатами роботи можна сказати, що були виконані всі поставлені завдання, зокрема було розкрито зміст і ключові характеристики феномену глобального економічного лідерства, було виявлено чинники, що забезпечують стійке лідерство держав у глобальній економіці та було досліджено взаємозв'язок економічного та політичного лідерства. Також було проаналізовано показники сучасних країн-лідерів у світовій економіці, охарактеризовано роль регіональних лідерів у формуванні нового економічного порядку та визначено ключові виклики та загрози для держав-лідерів. На завершення було запропоновано сценарії розвитку глобального економічного порядку та оцінено перспективи України в контексті глобального економічного лідерства. Можна констатувати, що було досягнуто поставленої мети, а саме описати теоретичні підходи, проаналізувати сучасний стан глобального економічного лідерства та визначити перспективи його формування в умовах трансформації світового порядку. Отже, це дає можливість сформулювати наступні висновки.

За результати першого розділу визначено, що «лідерство» є дуже комплексним поняттям, та існує кілька підходів щодо його аналізу. Було визначено основні теорії глобального економічного лідерства, а також досліджено історичний розвиток та циклічність зміни світового гегемона. Досліджено, що глобальне економічне лідерство у XXI столітті визначається поєднанням економічної сили держави, як рівень ВВП, обсяги зовнішньої торгівлі, та політичними діями, визнанням держави-лідера іншими країнами, технологічною та військовою перевагою держави, її інноваційним потенціалом. Країна, яка вважається глобальним економічним лідером, визначає вектори глобального розвитку та світового порядку загалом.

Важливим результатом теоретичного аналізу стало виявлення взаємозв'язку між економічним та політичним лідерством. Як свідчить аналіз провідних держав,

ефективна економічна політика часто йде пліч-о-пліч із активною міжнародною дипломатією, здатністю формувати коаліції, впливати на прийняття рішень у глобальних інституціях та використовувати власну економічну міць як інструмент політичного впливу, використання санкційної політики.

У другому розділі було проведено комплексний аналіз поточного стану глобального економічного лідерства. З'ясовано, що сучасна система лідерства формується навколо кількох центрів сили, а саме США, Китай, ЄС, Японія, Індія, Велика Британія. Вони, у свою чергу, демонструють різні моделі розвитку та побудови стратегії. США утримують позиції завдяки потужній фінансовій системі, технологічним інноваціям і геополітичному впливу. Китай нарощує міць через стратегії індустріалізації, проєкт «Один пояс, один шлях» та активну торгову експансію. ЄС виступає прикладом регіонального лідерства з акцентом на нормативну силу, сталість і цифровий розвиток.

Особливу увагу приділено зростанню ролі регіональних лідерів, а саме Індії, Бразилії, Туреччині. Зазначені країни прагнуть не лише зміцнити власні економіки, а й відігравати провідну роль у формуванні нових регіональних альянсів. Такі країни використовують власні конкурентні переваги, включаючи географічне положення, торговельні зв'язки, розвиток технологій, посередницька позиція, щоб заявити про себе у глобальному порядку денному. Також ідентифіковано ключові виклики для сучасного глобального лідерства, серед яких геополітична нестабільність, пандемії, кліматичні зміни, енергетична криза.

У третьому розділі обґрунтовано можливі сценарії розвитку глобального економічного порядку, від збереження поточної структури до ймовірного виникнення нових блоків економічного впливу. Запропоновано стратегічні підходи, які можуть сприяти збереженню чи здобуттю лідерських позицій. Серед них гнучкість та адаптація стратегій розвитку до кризових ситуацій, довгострокові інвестиції в науку та технології, захист критичних секторів економіки, перехід до стратегії сталого розвитку а також інвестиції у нові технології (як ШІ) та цифрова трансформація.

Окрему увагу приділено аналізу перспектив України в глобальній системі економічного лідерства. Незважаючи на складні внутрішні та зовнішні виклики, Україна має низку потенційних переваг, таких як географічне розташування та наявність природних ресурсів, освічене населення, а також розвиток військового комплексу, ІТ- та технологічного сектору. Для успішної реалізації цього потенціалу необхідно впровадити довгострокову економічну стратегію, спрямовану на інституційну модернізацію, забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, посилений розвиток R&D сектору та інтеграцію до європейських і світових економічних структур.

У підсумку, результати дипломного дослідження мають практичну значущість для формування економічної політики держав, зокрема у контексті стратегічного планування, модернізації економіки та забезпечення сталого розвитку. Висновки можуть бути використані для подальших наукових досліджень у галузі міжнародної економіки, глобального управління, політичної економії, а також у сфері державного управління. Подальші дослідження доцільно спрямувати на аналіз ролі новітніх технологій, кліматичних змін та ШІ у трансформації глобального економічного лідерства. Значущим залишається питання розробки прикладних механізмів посилення конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

У довгостроковій перспективі важливо не просто теоретично розуміти природу глобального економічного лідерства, а й бути здатним адаптуватися до швидких змін у світовому економічному та політичному середовищі. Майбутнє глобальної економічної системи бути залежати від того, наскільки які держави та якою мірою здатні вибудовувати стійкі моделі розвитку, впроваджувати інновації, гнучко реагувати на глобальні виклики з урахуванням принципів світової взаємозалежності. Не менш важливо аби країни-лідери не забували, яка відповідальність лежить на них, та діяли не лише з позиції власної вигоди, але сприяли солідарності, сталому розвитку та забезпеченню миру та стабільності у світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сергеева Т. В., Фестеу Д., Роунтрі Г. Лідерство і командна робота: навч. посіб. Харків: ХНУБА, 2014. 124 с. (дата звернення: 12.03.2025).
2. Лях Ю. І. Лідерство в публічному управлінні. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/61996/1/Лях,%20165Л,%202022,%20pdf.pdf> (дата звернення: 12.03.2025).
3. KNEU. Глобальне лідерство як напрям дослідження. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7dc5b1bc-18cd-476c-9a71-d0db40fa5f4c/content> (дата звернення: 12.03.2025).
4. Strange S. States and Markets. London: Bloomsbury Academic, 1988. 272 р. (дата звернення: 12.03.2025).
5. Nye J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York: PublicAffairs, 2004. 191 р. (дата звернення: 12.03.2025).
6. Baldwin D. A. Economic Statecraft. Princeton: Princeton University Press, 1985. 504 р. (дата звернення: 12.03.2025).
7. Keohane R. O. After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy. Princeton: Princeton University Press, 1984. 290 р. (дата звернення: 12.03.2025).
8. Глобальне лідерство: наукова школа КНЕУ. URL: https://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/scientific_schools/sme/sme_dgvnesok/sme_globaln_e_liderstvo/ (дата звернення: 13.03.2025).
9. МВФ оприлюднив прогноз топ-економік світу в 2025 році. URL: <https://abiznes.com.ua/mvf-opryliudnyv-prohnoz-top-ekonomik-svitu-v-2025-rotsi-khto-v-liderakh-1685/> (дата звернення: 12.03.2025).
10. Валовий внутрішній продукт України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення: 16.03.2025).
11. Інфляція в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 18.03.2025).

12. Економічна політика України: електронне видання. URL: https://eip.org.ua/docs/EP_04_4_119_uk.pdf (дата звернення: 18.03.2025).
13. Huntington S. P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. New York: Simon & Schuster, 1996. 368 p.
14. Buzan B., Wæver O., de Wilde J. Security: A New Framework for Analysis. Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1998. 239 p.
15. Logistics Performance Index. URL: <https://lpi.worldbank.org/> (дата звернення: 19.03.2025).
16. Економіка Другої світової війни. Stud.com.ua. URL: https://stud.com.ua/2123/politekonomiya/ekonomika_drugoyi_svitovoyi_viyini (дата звернення: 19.03.2025).
17. Barnett C. The Audit of War: The Illusion and Reality of Britain as a Great Nation. London: Macmillan, 1986. 512 p.
18. World's Top Economies. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/insights/worlds-top-economies/> (дата звернення: 21.03.2025).
19. USA Foreign Direct Investment. Macrotrends. URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/USA/united-states/foreign-direct-investment> (дата звернення: 21.03.2025).
20. National Debt – America's Finance Guide. U.S. Department of the Treasury. URL: <https://fiscaldata.treasury.gov/americas-finance-guide/national-debt/> (дата звернення: 21.03.2025).
21. Export of Goods from China. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/263661/export-of-goods-from-china/> (дата звернення: 22.03.2025).
22. Втрачене десятиліття (Японія). URL: <https://drukarnia.com.ua/articles/vtrachene-desyatilittya-prichini-ta-sut-bFLDM> (дата звернення: 23.03.2025).
23. Індекс сприйняття корупції. Transparency International Україна. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/> (дата звернення: 23.03.2025).

24. Top 5 Countries in Export-Import 2024. LinkedIn. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/top-5-countries-export-import-2024-tradeimex-zmzbc> (дата звернення: 23.03.2025).
25. Global Trade Update – December 2024. UNCTAD. URL: <https://unctad.org/publication/global-trade-update-december-2024> (дата звернення: 24.03.2025).
26. Gross domestic product (GDP) in Venezuela. URL: <https://www.statista.com/statistics/370937/gross-domestic-product-gdp-in-venezuela/> (дата звернення: 27.03.2025).
27. Leading economies worldwide: FDI inflows by country. URL: <https://www.statista.com/statistics/964016/leading-economies-fdi-inflows-country/> (дата звернення: 27.03.2025).
28. 5 історій про 5 найкращих освітніх систем світу. URL: <https://osvitoria.media/experience/5-istorij-pro-5-najkrashhyh-osvitnih-system-svitu/> (дата звернення: 27.03.2025).
29. Gross domestic spending on R&D. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/data/indicators/gross-domestic-spending-on-r-d.html> (дата звернення: 29.03.2025).
30. Китайський AI-стартап DeepSeek обігнав ChatGPT. ЕП. URL: <https://epravda.com.ua/tehnologiji/kitayskiy-ai-startap-deepseek-obignav-chatgpt-v-magazini-dodatkiv-apple-app-store-802482/> (дата звернення: 29.03.2025).
31. The Alibaba Challenge: How to Effectively Engage with a Billion Customers. URL: <https://aibusiness.com/ml/the-alibaba-challenge-how-to-effectively-engage-with-a-billion-customers-#close-modal> (дата звернення: 31.03.2025).
32. AI in Healthcare Startups in China. Tracxn. URL: https://tracxn.com/d/explore/ai-in-healthcare-startups-in-china/_uKNzmGIxhnOqOwLQaD-IebWpp9xIA2xdDoidG-_583A/companies (дата звернення: 31.03.2025).
33. AI's Lead Over Crypto for VC Dollars Increased in Q1 2025. CoinDesk. URL:

<https://www.coindesk.com/uk/markets/2025/03/14/ai-s-lead-over-crypto-for-vc-dollars-increased-in-q1-25-but-does-this-race-really-matter> (дата звернення: 31.03.2025).

34. Worldwide market share of leading cloud infrastructure providers. Statista. URL:

<https://www.statista.com/chart/18819/worldwide-market-share-of-leading-cloud-infrastructure-service-providers> (дата звернення: 31.03.2025).

35. Logistics Performance Index (LPI): What it is and why it matters. Nowlun. URL:

[https://nowlun.com/en/blogs/9-Logistics%20Performance%20Index%20\(LPI\):%20What%20it%20is%20and%20why%20it%20Matters%3F#section-2](https://nowlun.com/en/blogs/9-Logistics%20Performance%20Index%20(LPI):%20What%20it%20is%20and%20why%20it%20Matters%3F#section-2) (дата звернення: 31.03.2025).

36. GDP Growth (annual %). World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?start=2008> (дата звернення: 1.04.2025).

37. India export 2024. Google Search. URL: <https://www.google.com/search?q=india+export+2024> (дата звернення: 1.04.2025).

38. Бенгалуру. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%B5%D0%BD%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%83%D1%80%D1%83#.D0.9F.D1.80.D0.BE.D0.micц>. (дата звернення: 1.04.2025).

39. Germany exports by category. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/germany/exports-by-category> (дата звернення: 2.04.2025).

40. GDP by country (Europe). Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/country-list/gdp?continent=europe> (дата звернення: 2.04.2025).

41. German foreign direct investment in 2022–23. Bundesbank. URL: <https://www.bundesbank.de/en/press/press-releases/german-foreign-direct-investment-in-2022-23-933292> (дата звернення: 2.04.2025).

42. Brazil country profile. OEC. URL: <https://oec.world/en/profile/country/bra> (дата звернення: 5.04.2025).

43. Brazil exports by category. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/brazil/exports-by-category> (дата звернення: 5.04.2025).
44. California is now the 4th largest economy. Gov.ca.gov. URL: <https://www.gov.ca.gov/2025/04/23/california-is-now-the-4th-largest-economy-in-the-world/> (дата звернення: 5.04.2025).
45. Turkey exports by category. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/turkey/exports-by-category> (дата звернення: 8.04.2025).
46. GDP of African countries. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1120999/gdp-of-african-countries-by-country/> (дата звернення: 8.04.2025).
47. South Africa's top 10 exports. World's Top Exports. URL: <https://www.worldstopexports.com/south-africas-top-10-exports/> (дата звернення: 8.04.2025).
48. GDP of African countries. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1120999/gdp-of-african-countries-by-country/> (дата звернення: 8.04.2025).
49. Торгова війна США. Голос Америки. URL: <https://www.holosameryky.com/a/torhova-vijna-ssha/4470579.html> (дата звернення: 8.04.2025).
50. Trump 2.0 Tariff Tracker. Trade Compliance Resource Hub. URL: <https://www.tradecomplianceresourcehub.com/2025/04/24/trump-2-0-tariff-tracker/> (дата звернення: 9.04.2025).
51. EU Trade Relationships – Negotiations. European Commission. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_en (дата звернення: 9.04.2025).
52. EU Trade Press Release. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1086 (дата звернення: 9.04.2025).

53. Сукупна вартість українських стартапів. Forbes Україна. URL: <https://forbes.ua/news/sukupna-vartist-usikh-ukrainskikh-startapiv-233-mlrd-tse-na-4-mlrd-menshe-nizh-u-2021-rotsi-14122023-17912> (дата звернення: 12.04.2025).

54. Інновації України в аграрному секторі. URL: <https://farmonaut.com/europe/%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D1%83-%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83-%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D1%96/> (дата звернення: 12.04.2025).

55. Україна у 8 разів збільшила виробництво крилатих ракет. Hromadske. URL: <https://hromadske.ua/ekonomika/243044-ukrayina-u-8-raziv-zbilshyla-vyrobnytstvo-krylatykh-raket-minstratehprom> (дата звернення: 12.04.2025).

56. Global Innovation Index – Ukraine. WIPO. URL: <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/ukraine> (дата звернення: 12.04.2025).

57. Прямі іноземні інвестиції в Україну у 2024. Minfin. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2024/> (дата звернення: 12.04.2025).

58. Новини економіки. Ukr.net. URL: <https://www.ukr.net/news/details/economics/104399081.html> (дата звернення: 12.04.2025).

59. Проблеми економіки. PDF-версія статті. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2023-4_0-pages-14_21.pdf (дата звернення: 12.04.2025).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Огляд зарубіжної літератури

1. Trump 2.0 Tariff Tracker. Trade Compliance Resource Hub.

URL:<https://www.tradecomplianceresourcehub.com/2025/04/24/trump-2-0-tariff-tracker/>

This resource tracks the evolving U.S. tariff policies under a potential second Trump administration. It offers up-to-date information on tariff changes, targeted sectors, and impacted trade partners. The tracker is valuable for businesses, trade analysts, and policymakers seeking to understand the implications of renewed protectionist measures on global trade dynamics.

2. Leading economies worldwide – FDI inflows.

URL:<https://www.statista.com/statistics/964016/leading-economies-fdi-inflows-country/>

This dataset presents foreign direct investment inflows to major global economies, offering insights into global investment trends and capital movement. It is useful for comparative analysis of economic attractiveness across countries.

3. Logistics Performance Index (LPI): What it is and why it matters.

URL:[https://nowlun.com/en/blogs/9-Logistics%20Performance%20Index%20\(LPI\):%20What%20it%20is%20and%20why%20it%20Matters%3F#section-2](https://nowlun.com/en/blogs/9-Logistics%20Performance%20Index%20(LPI):%20What%20it%20is%20and%20why%20it%20Matters%3F#section-2)

This article explains the significance of the Logistics Performance Index in evaluating a country's trade efficiency. It highlights the importance of infrastructure, customs services, and transportation systems for economic competitiveness.

4. German foreign direct investment in 2022/23 – Bundesbank.

URL:<https://www.bundesbank.de/en/press/press-releases/german-foreign-direct-investment-in-2022-23-933292>

A press release by the German central bank detailing trends in Germany's FDI in 2022 and 2023. It provides valuable data on the sectors and countries involved in Germany's outward investment, reflecting shifts in global economic focus.

5. Gross domestic spending on R&D – OECD.

URL:<https://www.oecd.org/en/data/indicators/gross-domestic-spending-on-r-d.html>

This OECD indicator offers detailed information on national investments in research and development. It helps assess innovation capacity and long-term economic strategies across member countries.

6. Worldwide market share of leading cloud infrastructure service providers.

URL:<https://www.statista.com/chart/18819/worldwide-market-share-of-leading-cloud-infrastructure-service-providers>

The chart provides a visual representation of the market shares held by major cloud computing companies such as Amazon, Microsoft, and Google. It serves as an indicator of technological dominance and infrastructure capability in the global digital economy.

7. EU trade relationships – European Commission.

URL:https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_en

This official EU portal offers comprehensive data on trade relationships with various regions and countries. It includes information on agreements, negotiations, and economic partnerships shaping the EU's external trade policy.

8. AI's lead over crypto for VC dollars increased in Q1 2025 – CoinDesk.

URL: <https://www.coindesk.com/uk/markets/2025/03/14/ai-s-lead-over-crypto-for-vc-dollars-increased-in-q1-25-but-does-this-race-really-matter>

This article analyzes the shifting focus of venture capital investments, with artificial intelligence overtaking cryptocurrency as the primary area of interest. It discusses factors driving investor behavior and what it reveals about future innovation trends.

9. Strategic Trade Policy – European Commission Press Release.

URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1086

This EU press release outlines the strategic direction of European trade policy for 2025. It emphasizes sustainable trade, global partnerships, and strengthening the EU's position in the international market.

10. World's Top Economies – Investopedia.

URL: <https://www.investopedia.com/insights/worlds-top-economies/>

This analytical article ranks the world's largest economies based on GDP and other indicators. It provides context for understanding global economic leadership and the factors influencing national economic performance.

Annotation

Nezola A. «Global economic leadership». Manuscript.

Qualifying bachelor's thesis on specialty 292 «International economic relations», 2024

The work explores the theoretical foundations and current dynamics of global economic leadership in the context of deep transformations in the 21st-century world economy. The study analyzes key approaches to understanding economic leadership, focusing not only on economic indicators but also on influence, innovation, and structural power.

Special attention is paid to traditional global leaders such as the USA, EU, and China, as well as emerging regional powers including India, Turkey, and Brazil. The author examines the factors that ensure long-term leadership in the global economy, the correlation between political and economic power, and the role of regional leaders in shaping of a new economic order.

The research also highlights the challenges that leading economies face in times of global crises and evaluates Ukraine's potential to strengthen its position in the international economic arena. Based on the analysis, the author presents possible scenarios for the development of global economic leadership and outlines strategic recommendations for Ukraine's integration into global economic processes.

Key words: global economic leadership, economic leaders, global economy, development scenarios, macroeconomic indicators, development strategies, change in the world order.

Year: 2025

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

ГЛОБАЛЬНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ЛІДЕРСТВО

Автор Науковий керівник / Експерт

Незола А.О.Любачівська Р.З.

підрозділ

кафедра європейської економіки і бізнесу

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

13056
Кількість слів

102290
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		3
Інтервали		0
Мікропробіли		15
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		17

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копію тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз		Копію тексту
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Assessment of investment attractiveness of an economy A. Haidutsky;	37 0.28 %
2	https://www.studocu.com/uk/document/kiivs%D1%8Ckiy-natsional%D1%8Cniy-universitet-imeni-tarasa-shevchenka/teoriya-mizhnarodnikh-vidnosin/seminar-3-tema-gegemonichniy-vimir-mizhnarodnoi-politiki/88251978	35 0.27 %
3	https://ukurier.gov.ua/uk/articles/u-donecku-tancyuvali-romeo-i-dzhulyettu/	34 0.26 %